

Sukupuolihölynpölyä vai tasa-arvoa?

Antigender-liike ja gender-ideologia Euroopan parlamentin täysistuntokeskusteluissa

Poliittisen historian
Pro gradu -tutkielma

Laatija:
Minna Kuittinen

11.11.2025
Turku

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Poliittinen historia

Tekijä: Minna Kuittinen

Otsikko: Sukupuolihölynpölyä vai tasa-arvoa? Antigender-liike ja gender-ideologia Euroopan parlamentin täysistuntopöytäkirjoissa

Sivumäärä: 69 sivua

Päivämäärä: 11.11.2025

Antigender-liike on viime vuosikymmeninä suosiotaan kasvattanut poliittinen ideologia, joka haastaa tasa-arvoa, demokratiaa ja ihmisoikeuksia. Liike vastustaa gender-ideologiaksi kutsumaansa ilmiötä, johon kuuluvat naisten sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeudet, seksuaali- ja lisääntymisoikeudet, kuten aborttioikeus, ehkäisy ja hedelmöityshoidot, sukupuolten välisen jaottelun muutos ja sukupuolen moninaisuus. Antigender-liike on osa laajempaa äärikonservatiivista ja oikeistopopulistista suuntausta ja kulttuurisotia konservatiivisten ja liberaalien arvojen välillä, mutta myös pyrkimys edistää radikaalia vaihtoehtoista käsitystä maailmanjärjestyksestä ja normeista. Kyseessä on hyvin rahoitettu, transnationaalinen verkosto, jonka osana toimivat niin yksittäiset henkilöt, järjestöt, uskonnolliset organisaatiot, poliittiset puolueet kuin tietyt valtionhallinnotkin, kuten Venäjä ja Yhdysvallat. Näitä kaikkia yhdistää äärikonservatiivinen ideologia ja perinteiset arvot sekä huoli siitä, että nämä arvot ovat uhattuna yhteiskunnallisen muutoksen takia.

Euroopan parlamentti on tyypillisesti ollut tasa-arvon puolustaja, mutta eurooppalaisten äärikonservatiivisten puolueiden vaalimenestysten myötä myös parlamentissa niiden osuus on kasvanut. Tämä näkyy täysistuntopöytäkirjoissa antigender-liikkeelle ominaisen populistisen retoriikan käytön lisääntymisenä ja tasa-arvon parantamiseen pyrkivien sopimusten ja toimintojen jarruttamisena. Tarkastelen tutkimuksessani vuosien 2014–2019 parlamenttikauden täysistuntopöytäkirjoita, joista diskurssianalyysin ja retoriikka-analyysin keinoin tutkin keskusteluiden retoriikkaa ja puheenvuoroja niin tasa-arvon puolesta kuin sitä vastaan. Pöytäkirjoista on havaittavissa useita antigender-retoriikkaa käyttäviä puheenvuoroja, joissa vastustetaan esimerkiksi aborttioikeutta, seksuaalikasvatusta, sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia sekä myös EU:n puuttumista valtioiden ja perheiden itsemääräämisoikeuteen.

Antigender-liikkeessä on havaittavissa jonkin verran kansallisia eroja siinä, mihin edellä mainitun kaltaisista asioista politiikassa ja vaikuttamisessa keskitytään, mutta eroista huolimatta liikkeen strategiset ja diskursiiviset perusteet ovat samanlaisia läpi Euroopan ja eri maat ovat ottaneet vaikutteita toisiltaan. Kyseessä onkin hyvin transnationaalinen ja organisoitu liike. Tämä näkyy myös Euroopan parlamentissa, jossa antigender-retoriikkaa käyttävät parlamentin jäsenet edustavat useita eri Euroopan kansallisuuksia, mutta puolueittain keskittyvät pääasiassa äärikonservatiivisiin ja populistisimpiin puolueisiin.

Avainsanat: antigender-liike, gender-ideologia, Euroopan parlamentti, transnationaalisuus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Tutkimustehtävä ja aikaisempi tutkimus	5
1.2	Euroopan parlamentin täysistuntopöytäkirjat aineistona	8
1.3	Metodologia	13
2	Antigender käsitteenä	17
2.1	Antigender	18
2.2	Äärikonservatismi ja oikeistopopulismi	26
3	Kamppailua arvoista ja toimivallasta	29
3.1	Arvokamppailu	30
3.2	EU:n toimivalta	38
3.3	Turha tasa-arvotyö	41
3.4	Puolustuspuheenvuorot	44
4	Antigender transnationaalisenä liikkeenä	49
4.1	Kansalliset painotukset	50
4.2	Ilmiön transnationaalisuus parlamentissa	52
5	Johtopäätökset	57
	Lähteet	61
	Liitteet	69

1 Johdanto

Tutkin Pro gradu -tutkimuksessani antigender-liikettä ja sitä, miten se näkyy Euroopan parlamentissa ja siellä käydyissä täysistuntokeskusteluissa vuosien 2014–2019 parlamenttikauden aikana. Antigender-liike on viime vuosikymmeninä suosiotaan kasvattanut¹ ajatusmaailma ja ideologia, joka on osa laajempaa äärikonservatiivista ja oikeistopopulistista suuntausta. Se haastaa sukupuolten tasa-arvoa ja näin ollen myös ihmisoikeuksia ja demokratiaa, joihin tasa-arvo olennaisesti kuuluu. Demokratia ja tasa-arvo ovat Euroopan unionin perusoikeuksia, ja Euroopan parlamentti on yleisesti ollut tasa-arvon puolustaja. Eurooppalaisten oikeistopopulististen puolueiden lisääntyneen suosion ja vaalimenestyksen² myötä kuitenkin myös Euroopan parlamentissa on ollut enenevässä määrin antigender-toimijoiksi luokiteltavia jäseniä³, mikä on aiheuttanut haasteita tasa-arvopolitiikan toteuttamiselle.

Antigender-liike vastustaa niin sanottua gender-ideologiaa, jonka se näkee uhkana perinteisille arvoille ja luonnolliselle järjestykselle, kuten heteronormatiiviselle ydinperheelle, sukupuolirooleille ja nykymuotoiselle yhteiskuntajärjestykselle⁴. Gender-ideologia kattaa naisten sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen lisääntyneet oikeudet, seksuaali- ja lisääntymisoikeudet kuten aborttioikeuden, ehkäisyn ja hedelmöityshoidot, sukupuolten välisen jaottelun muutoksen ja sukupuolen moninaisuuden ajatuksen. Antigender-liikkeen edustajien toiminta näkyy muun muassa aborttilain kiristämisenä, seksuaalikasvatuksen vastustamisena, seksuaaliterveyspalveluiden tuen epäämisenä ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien vastustamisena.⁵ Liikkeen on tulkittu olevan jatkoa feminismiin vastustukselle ja osa kulttuurisotia konservatiivisten ja liberaalien arvojen välillä.⁶

Kyseessä on monikansallinen ja monitahoinen liike, jota ajavat erinäiset järjestöt, uskonnolliset organisaatiot, poliittiset puolueet ja valtiolliset toimijat kuten Venäjä ja Yhdysvallat⁷. Näitä kaikkia yhdistää äärikonservatiivinen ideologia ja perinteiset arvot sekä huoli siitä, että nämä arvot ovat uhattuna yhteiskunnallisen muutoksen takia. Myös Euroopan

---

¹ Zacharenko 2020, 16.

² Kantola ja Lombardo 2021.

³ Zacharenko 2020, 16–17.

⁴ Kuhar ja Paternotte 2017, 9.

⁵ “Anti-gender-liikehdintä Suomessa ja EU:ssa -hanke”. Naisjärjestöjen keskusliiton verkkosivut. <<https://naisjarjestot.fi/hankkeet/anti-gender-liike/>>. [luettu 31.10.2024].

⁶ Graff ja Korolczuk 2022, 4–5.

⁷ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 12.

parlamenttiin kuuluu äärikonservatiivisia arvoja kannattavia ryhmittymiä, ja antigender-toimijat vaikuttavatkin aktiivisesti myös EU-tasolla pyrkien vaikuttamaan päätöksentekoon niin lobbareiden ja järjestöjen, kuin myös suoraan verkostoihin kuuluvien parlamentin jäsenten ja jäsenmaiden edustajien kautta⁸. Antigender-liike on yhä enenevässä määrin globaali liike ja se toimii myös esimerkiksi Etelä-Amerikassa, Afrikassa ja Australiassa⁹. Tässä tutkimuksessa keskityn kuitenkin tarkastelemaan liikettä Euroopan tasolla.

1.1 Tutkimustehtävä ja aikaisempi tutkimus

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, millaisia keskusteluja Euroopan parlamentissa on käyty liittyen sukupuolten tasa-arvoon ja naisten sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksiin, ja tarkastella erityisesti sitä, kuuluuko näissä keskusteluissa antigender-liikkeen mukaiset arvot ja ajattelutavat. Antigender-liike haluaa muun muassa vastustaa sukupuolen kulttuuriseen ja sosiaaliseen rakentumiseen viittaavan gender-termin käyttöä poliittisissa teksteissä, joten tavoitteenani on tutkia, kuinka paljon tällaista vastustusta on esiintynyt parlamentin täysistuinnoissa tasa-arvokysymyksissä tai muissa aiheissa. Samalla tarkastelen, millaisia puolustuspuheenvuoroja tasa-arvon ja vähemmistöjen oikeuksien puolesta keskusteluissa esiintyy.

Tutkimuskohteeksi valitsin Euroopan parlamentin, sillä haluan tarkastella antigender-ilmiötä Euroopan ja Euroopan unionin kontekstissa. Parlamentti on yhdessä Euroopan unionin neuvoston kanssa tärkeä lainsäädäntöelin sekä komission ja muiden elinten valvoja ja lisäksi tärkeä unionin tason poliittisten keskustelujen ja päätöksenteon foorumi. Kansallisilla vaaleilla valittavat parlamentin jäsenet eli mepit edustavat äänestäjäkuntaansa eli Euroopan kansalaisia sekä omia poliittisia ryhmiään. Näin ollen parlamentin keskustelut antavat kattavamman kuvan eurooppalaisten poliittisista näkemyksistä, kuin esimerkiksi neuvoston keskustelut, jotka edustavat jäsenmaiden politiikkaa.¹⁰

Tutkimukseni aihe on ajankohtainen, sillä sukupuolten tasa-arvo ja liberaalit arvot kohtaavat yhä enemmän vastustusta antigender-liikkeen ja muiden äärikonservatiivien taholta. Äärikonservatiiviset arvot ovat kasvattaneet suosiotaan viime aikoina, mikä näkyy

---

⁸ “Study shows how reproductive health and rights are targeted in the EU – and it undermines democracy”. Tampereen yliopisto. <<https://www.tuni.fi/en/news/study-shows-how-reproductive-health-and-rights-are-targeted-eu-and-it-undermines-democracy>>. [luettu 6.11.2024].

⁹ Kuhar ja Paternotte 2019, 69.

¹⁰ “Tervetuloa Euroopan parlamenttiin”. Euroopan parlamentti. <<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/fi/home>>. [luettu 5.4.2025].

oikeistopopulististen puolueiden ja ehdokkaiden vaalimenestyksessä eri puolilla maailmaa¹¹ ja myös antigender-liike on lisännyt suosiotaan merkittävässä määrin 2010-luvulta alkaen ja 2020-luvulle tultaessa sen on jo voinut määritellä yhdeksi poliittisen maiseman keskeiseksi piirteeksi. Esimerkiksi vuosien 2019–2024 kauden Euroopan parlamentissa on tunnistettu olevan puolue- tai järjestötaustansa sekä poliittisen toimintansa perusteella 210 antigenderistiksi luokiteltavaa meppiä, mikä kattaa noin 30 % parlamentista ja on kaksinkertaistunut luku vuosien 2014–2019 kauteen verrattuna.¹² Halusin rajata tutkimukseni yhteen parlamenttikauteen ja edellä mainitusta syystä johtuen valitsin 2010-luvulle ajoittuvan kauden 2014–2019. Lisäksi moni tarkastelemani aiempi tutkimus käsitteli joko näitä vuosia edeltävää aikaa tai niiden jälkeistä aikaa.

Konservatiivisten arvojen suosion nousu on usein seurausta erilaisten maailman ja yhteiskunnan muutosten aiheuttamasta epävarmuudesta ja niissä onkin usein taustalla tarve puolustaa omia oikeuksia ja tärkeinä pidettyjä arvoja, mikä ei itsessään ole haitallista. Kun omien oikeuksien puolustaminen menee muiden ihmisten ja elollisten olentojen oikeuksien toteutumisen edelle, voi tästä tarpeesta tulla moraalisesti kyseenalaista. Vastustaessaan vaarallisena pitämäänsä sukupuolen moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta antigenderistit toimivatkin suurena uhkana sukupuolten tasa-arvolle, ihmisoikeuksille ja demokratialle¹³. Tutkimukseni painottaa tasa-arvon toteutumisen sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksien tärkeyttä sekä ilmaisee huolta heitä kohtaan esiintyviä hyökkäyksiä ja syrjintää kohtaan tarkastelemalla tästä kaikesta käytävää poliittista keskustelua erityisesti Euroopan parlamentin tasolla. Tutkimuksen tavoitteena on pyrkiä lisäämään ymmärrystä antigender-liikkeestä sekä sen edustamasta uhasta tasa-arvoa kohtaan.

Tutkimuskysymykseni on, millainen rooli antigender-liikkeellä on ollut Euroopan parlamentin täysistuntokeskusteluissa. Analyysin kohteena on antigender-ajattelua edustavien meppien argumentit ja toisaalta se, millaista vastustusta liike on parlamentin keskusteluissa kohdannut eli millaisin puheenvuoroin tasa-arvoa on puolustettu. Lisäksi, koska monikansallisena elimenä parlamentti tarjoaa ainutlaatuisen eri kansallisuuksia ja puolueita yhdistävän foorumin poliittisten keskusteluiden analyysiin on tarkastelussa se, onko

---

¹¹ Kantola ja Lombardo 2021.

¹² Zacharenko 2020, 16–17.

¹³ “Anti-gender-liikehdintä Suomessa ja EU:ssa -hanke”. Naisjärjestöjen keskusliiton verkkosivut. <<https://naisjarjestot.fi/hankkeet/anti-gender-liike/>>. [luettu 31.10.2024].

antigender-toiminta parlamentin kontekstissa transnationaalista vai painottuuko se enemmän kansallisiin eroihin.

Aiheen ajankohtaisuuden vuoksi tuoretta tutkimusta on syntynyt paljon viime vuosina. Euroopan osalta antigender-tutkimus on kuitenkin aktivoitunut vasta 2010-luvulla samaan aikaan kun liike itsessään on aktivoitunut. Konservatiivisten arvojen ja uskonnon vaikutuksesta tapahtuva seksuaalisuuden ja sukupuolen tasa-arvoisuuden vastustus on ollut vallalla ja tutkimuksen kohteena ympäri maailmaa jo pidempään, mutta Euroopan osalta tutkimus eteni vasta myöhemmin, sillä maanosaa pidettiin pitkään tasa-arvon suhteen niin pitkällä, ettei äärikonservatiivisuutta esiintynyt kuin lähinnä katolisissa maissa tai muissa yksittäisissä tapauksissa.¹⁴

Esimerkiksi puolalaiset kirjoittajat Agnieszka Graff ja Elzbieta Korolczuk kuvaavat 2022 ilmestyneessä kirjassaan *Anti-Gender Politics in the Populist Moment* antigenderismiä erityisesti vastareaktionä uusliberalismille. Globaali kamppailu äärikonservatiivisuuden ja sukupuolten tasa-arvon välillä nähdään toisaalta jatkumona 1970-luvulta alkaneelle antifeminismille, mutta myös osana uudenlaista poliittista asetelmaa ja diskurssia, jossa äärikonservatiiviset toimijat tavoittelevat yhä laajempaa yleisöä ja valta-asemaa.¹⁵

Roman Kuhar ja David Paternotte ovat tutkineet antigender-liikettä ja muun muassa toimittaneet 2017 ilmestyneen kokoelmajulkaisun *Anti-gender Campaigns in Europe: Mobilizing against Equality*, jossa käsitellään liikkeen ilmenemistä eri Euroopan maissa. Lisäksi he ovat kirjoittaneet tiivistetyn antigender-liikkeen esittelyn *Anti-Gender Movement in Europe* vuoden 2019 julkaisuun *Global Encyclopedia of Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Queer (LGBTQ) History*.¹⁶ Toisin kuin esimerkiksi Graff ja Korolczuk, haluavat Paternotte ja Kuhar irrottautua siitä käsityksestä, että antigenderismissä olisi kyse kulttuurisodista tai että se olisi vain reaktionaarinen vastaliike vastauksena johonkin muuhun liikkeeseen. Heidän mukaansa tällainen ajattelutapa tulkitsee liikkeen olevan vain vientituote Yhdysvalloista sekä tyypistää liikkeitä kaksijakoisiin luokkiin korostaen liikaa niiden vastakkainasettelua ja haitaten kummankin puolen sisäisen monimuotoisuuden tarkastelua¹⁷.

---

¹⁴ Kuhar ja Paternotte 2017, 3–4.

¹⁵ Graff ja Korolczuk 2022.

¹⁶ Kuhar ja Paternotte 2017; 2019.

¹⁷ Paternotte ja Kuhar 2017, 254.

Käytännönläheistä analyysiä ja antigender-toimijoiksi luokiteltavien järjestöjen, lobbareiden ja yksilöiden luetteloa ovat tehneet esimerkiksi Elena Zacharenko tutkimuksessaan *Anti-gender mobilisations in Europe*¹⁸ sekä Neil Datta tutkimuksessaan *Tip of the Iceberg: Religious Extremist Funders against Human Rights for Sexuality and Reproductive Health in Europe 2009–2018*¹⁹. Näistä ensimmäinen on erityisesti poliittisille päättäjille tehty opas antigender-liikkeestä ja sen toimintatavoista Euroopan tasolla tarjoten työkaluja sitä vastaan toimimiselle. Jälkimmäinen taas avaa antigender-liikkeen rahoituskuviota, joita raportin mukaan järjestävät kymmenet erilaiset järjestöt, säätiöt, uskonnolliset ryhmät, poliittiset puolueet ja jopa valtionhallinnot niin Euroopassa, Venäjällä kuin Yhdysvalloissakin.

Aihe on herättänyt kiinnostusta myös Pro Gradu -tutkimusten tekijöissä ja sitä käsittelevät muun muassa Florina-Marieta Neagun gradu *Women's rights under threat: An analysis of the anti- "gender ideology" legislation in contemporary Romania* Tromssan yliopistosta vuodelta 2023, Annie K Wilkinsonin väitöskirja *Illiberal Insecurities: Distrust and Post-Truth Populism in Anti-Gender Movements in Mexico* Kalifornian yliopistosta 2022 sekä Inka Mielikäisen gradu *Anti-gender-toimijoiden kiihdyttämä uhkakuvakamppailu Euroopan parlamentissa* Helsingin yliopistosta vuodelta 2023.

Näistä erityisesti viimeinen on lähellä omaa tutkimustani, mutta erotuksena Mielikäinen tutkii parlamentin täysistuntokeskusteluja koskien Istanbulin sopimusta vuosilta 2019–2023. Kehysanalyysin keinoin hän tarkastelee, millaisia uhkakuvia tuottavia antigender-kehyksiä keskusteluissa esiintyy liittyen Istanbulin sopimukseen, josta parlamentti äänesti toukokuussa 2023. Oma tutkimukseni eroaa tästä siis niin aikarajauksen, teoreettisen viitekehyksen kuin myös tarkastelun kohteen osalta, sillä keskittymättä tarkemmin Istanbulin sopimukseen tai muihin tiettyihin sopimuksiin, tarkastelen täysistuntokeskusteluita yleisesti etsien sieltä esiin nousevia teemoja.

1.2 Euroopan parlamentin täysistuntopöytäkirjat aineistona

Tutkimukseni aineistona ja kohteena ovat Euroopan parlamentin täysistuntopöytäkirjat, joista tutkin, millaista keskustelua täysistunnoissa on käyty liittyen konservatiivisten ja liberaalien arvojen vastakkainasetteluun ja erityisesti sukupuolten tasa-arvoon sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksiin. Toisin sanoen tarkastelen, kuinka paljon täysistunnoissa

---

¹⁸ Zacharenko 2020.

¹⁹ Datta 2021.

esiintyy puheenvuoroja, joiden voi tulkita edustavan antigender-liikkeen mukaista ajatusmaailmaa sekä toisaalta sitä vastustavia ja tasa-arvoa ja naisten ja vähemmistöjen oikeuksia puolustavia puheenvuoroja.

Käytännössä toteutan tarkastelun tutkimalla sanatarkkoja täysistuntopöytäkirjoja, jotka ovat vapaasti saatavilla Euroopan parlamentin julkisesta asiakirjarekisteristä²⁰. Pöytäkirjoista on saatavilla sekä lopulliset pöytäkirjat että sanatarkat istuntoselostukset. Lopullisiin pöytäkirjoihin on merkitty pääasiassa työjärjestys eli täysistunnon kulku ja siihen liittyvä toiminta sekä äänestysten tulokset ja tehdyt päätökset. Keskusteluja ei ole avattu, mutta sanatarkoissa istuntopöytäkirjoissa sen sijaan keskusteluista on merkitty kaikki puheenvuorot.

Euroopan parlamentissa kaikilla edustajilla on mahdollisuus puhua omalla kielellään ja istunnoissa onkin aina saatavilla simultaanitulkkaus. Myös asiakirjat ovat aina saatavilla jokaisella Euroopan unionin virallisella kielellä ja lopulliset pöytäkirjat löytyvät käännoksinä. Sen sijaan sanatarkkoja istuntopöytäkirjoja ei ole enää vuodesta 2013 lähtien käännetty jokaiselle kielelle, vaan näissä puheenvuorot ovat kirjattuna sillä kielellä, millä puheenvuoro on pidetty.

Tutkimuksen teon kannalta tämä hankaloittaa asiaa, sillä parlamentissa jokaisella on mahdollisuus puhua omalla kielellään, eli kirjauksia löytyy kaikilla mahdollisilla Euroopan kielillä. Nykyään on kuitenkin mahdollista nopeasti kääntää tekstiä kielitekoälyn avulla, mitä hyödynnänkin tutkimuksessani kääntämällä tekstit englanninkielisiksi DeepL-ohjelman avulla. Tämän jälkeen tarkistan tekstien vastaavuuden ja oikeakielisyyden siltä osin kuin mahdollista. Kielitekoälyllä luodut käännökset ovat pääsääntöisesti luotettavia, mutta virheiden mahdollisuus on otettava huomioon, samoin se, että käännoksessä jotkin tietyt sanamuodot tai kielikuvat saattavat jäädä huomiotta. Lisäksi tekoälyä käytettäessä on hyvä tiedostaa sen haitat esimerkiksi ympäristölle²¹.

Parlamentti kokoontuu täysistuntoihin joka kuukausi elokuuta lukuun ottamatta.

Täysistuntokokoukset pidetään Strasbourgissa neljän päivän mittaisina maanantaista torstaihin. Näiden päivien aikana järjestetään myös komission ja neuvoston kyselytunnit.

---

²⁰ Euroopan parlamentin julkinen asiakirjarekisteri.

<<https://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/home/welcome.htm?language=FI>>

²¹ "Netin käyttö aiheuttaa jopa isommat päästöt kuin lentoliikenne – silti tekoäly voi auttaa hillitsemään ilmastonmuutosta". Yle. <<https://yle.fi/a/74-20109379>> [luettu 18.3.2025].

Täysistunnoissa toiminta keskittyy keskusteluihin, äänestyksiin ja päätösten tekoon, eli sinne huipentuvat valiokunnissa ja poliittisissa ryhmissä käydyt neuvottelut ja lainsäädäntötyö.²²

Täysistunnot ovat järjestäytyneet aina tietyn rakenteen mukaisesti koostuen pääasiassa keskusteluista ja äänestuksista. Keskustelun tyypistä riippuen puheenvuorot voi olla jaettu tietyllä tavalla, esimerkiksi laajoissa valiokuntien mietintöjä koskevissa keskusteluissa sekä aloitus- että päätöspuheenvuoro on mietinnön esittelijällä, eli siitä vastaavalla mepillä. Lisäksi puheenvuoro on varattu Euroopan komissiolle ja usein myös Euroopan unionin neuvostolle. Puheenvuorot ovat yleensä jonkin tietyn minuuttimäärän mittaisia.²³

Keskusteluissa meppien puheenvuorot ovat pääasiassa ennakoon ilmoitettuja, mutta myös paikan päällä puheenvuoropyynnön esittämällä voi olla mahdollista saada puheaikaa. Puheenvuoroa voi pyytää kiinnittämällä puhemiehen huomion sähköisellä järjestelmällä tai nostamalla käsi. Tätä menetelmää kutsutaankin catch-the-eye-systeemiksi. Menettelyä sovelletaan ennen komission, neuvoston ja esittelijän loppupuheenvuoroja.²⁴

Puhemiehen tehtävänä on pyrkiä varmistamaan, että catch-the-eye-systeemin avulla pyydyt puheenvuorot myönnetään tasapuolisesti ja että eri poliittisia ryhmiä edustavat jäsenet saavat vuorotellen puhua. Kuitenkin etusija annetaan yleensä niille, jotka ovat olleet paikalla koko keskustelun ajan eivätkä ole vielä puhuneet sen aikana. Tämän menetelmän lisäksi keskusteluun osallistumattomat jäsenet voivat jättää kirjallisen lausuman, joka liitetään sanatarkkoihin istuntoselostuksiin.²⁵

Aikaa puheenvuoroille on rajallisesti ja se riippuu puheenvuoroa pyytäneiden määrästä. Puheajasta osa jaetaan tasan kaikkien poliittisten ryhmien kesken ja jäljelle jäävä aika jaetaan ryhmien kesken niiden jäsenten määrän mukaisessa suhteessa. Ryhmän koko vaikuttaa myös esiintymisjärjestykseen. Keskustelun aloitus- ja lopetuspuheenvuorot ovat kuitenkin aina vastaavan valiokunnan esittelijällä sekä komission ja neuvoston edustajilla, mikäli he haluavat puheenvuoron pitää.²⁶

---

²² “Näin täysistunto toimii”. Euroopan parlamentti. <<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/fi/organisation-and-rules/how-plenary-works>>. [luettu 1.3.2025].

²³ Euroopan parlamentin täysistunto-opas. <https://www.europarl.europa.eu/sed/doc/ext/manual/Plenary_guide_fi.pdf>. [luettu 1.3.2025].

²⁴ Ibid.

²⁵ Ibid.

²⁶ “Näin täysistunto toimii”. Euroopan parlamentti. <<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/fi/organisation-and-rules/how-plenary-works>>. [luettu 1.3.2025].

Keskustelut saattavat välillä olla hyvinkin pitkiä, sillä täysistunto toimii päätöksenteon lisäksi näyttämönä, jossa mepit pääsevät esittämään mielipiteensä niin muulle parlamentille, komissiolle ja neuvostolle kuin koko Euroopalle, sillä netin välityksellä kuka vain voi seurata keskusteluja suorana lähetyksenä parlamentin nettisivuilta²⁷. Keskustelujen lisäksi mepit voivat tuoda mielipiteitään julki komission ja neuvoston kyselytunneilla, sekä äänestysten jälkeen, jolloin voi puheenvuorolla tai kirjallisella pöytäkirjaan kirjattavalla kommentilla selittää omaa äänestyskäyttämistään²⁸.

Pöytäkirjojen käytössä tutkimuksen aineistona tuleekin ottaa huomioon täysistuntojen luonne. Koska täysistunnot toimivat päätöksenteon lopullisina areenoina ja ovat myös julkisia, voivat niissä käytyjen keskustelujen puheenvuorot olla julistuksenomaisia, kun taas monipuolisemmat keskustelut on käyty jo aiemmin valiokunnissa ja poliittisissa ryhmissä. Lisäksi puheaika on hyvin rajattua, joten puheenvuorojen täytyy olla tiiviitä ja kaikki halukkaat eivät niitä mahdollisesti edes saa. Näin ollen pelkkiä täysistuntopöytäkirjoja lukemalla ei välttämättä saa täysin kattavaa kuvaa meppien poliittisten ajatusmaailmojen kirjosta.

Tämä kuitenkin tuo mukaan myös uuden kysymyksen siitä, miksi poliittisten ryhmien sisällä tietyille puheenvuoroille varataan aikaa ja toisille ei, sillä ryhmän sisällä puheenvuorot jakaa ryhmän johtaja. Esimerkiksi äänestyskäyttämistä perustelevat puheenvuorot ovat sekä keskustelua elävöittäviä että huomionarvoisia sinänsä, että ne voivat olla tärkeitä niin puhujalle itselleen kuin ryhmän johdollekin.

Jonathan B. Slapin ja Sven-Oliver Proksch ovat artikkelissaan *Look who's talking: Parliamentary debate in the European Union* todenneet, että parlamentissa pidetyt äänestyskäyttämistä selittävät puheet ovat tärkeä väline erityisesti ryhmänsä vastaisesti äänestäneille jäsenille. Niiden kautta he pystyvät selittämään kantaansa niin EU-tason ryhmälleen kuin kansallisen tason puolueelleen ja äänestäjäkunnalleen, joka loppupeleissä kontrolloii heidän mahdollisuuksiaan tulla uudelleen valituksi parlamenttiin. Siksi myös erityisesti kansallisten vaalien aikaan jäsenillä on erityisen paljon halukkuutta päästä ääneen.²⁹

---

²⁷ Euroopan parlamentti, Täysistunto. <<https://www.europarl.europa.eu/plenary/fi/home.html>>. [luettu 1.3.2025].

²⁸ "Näin täysistunto toimii". Euroopan parlamentti. <<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/fi/organisation-and-rules/how-plenary-works>>. [luettu 1.3.2025].

²⁹ Slapin ja Proksch 2010, 334.

Ryhmän johdolla sen sijaan on usein tärkeä tehtävä pitää yllä ryhmän yhtenäisyyttä, jotta sen näkemykset ja tunnusomainen toiminta säilyvät ja välittyvät selvänä äänestäjäkunnalle ja tästä syystä he eivät välttämättä halua päästää ääneen niitä, jotka hajottavat tätä yhtenäisyyttä³⁰. Toisaalta ryhmän johtajilla voi myös olla parlamentin sisällä mahdollisuus edistää omaa asemaansa antamalla puheenvuoro myös toisinajattelijoille, sillä juuri he kuitenkin olivat mukana valitsemassa puheenjohtajia asemiinsa³¹.

Kaiken kaikkiaan Euroopan parlamentin keskustelujen tutkiminen on esimerkiksi komission ja neuvoston teknisempiin dokumentteihin verrattuna parempia sen tarkasteluun, miten narratiiveja luodaan, vahvistetaan ja puretaan. Vaikka osa parlamentissa pidetyistä puheista onkin ennakkoon valmisteltuja, on keskusteluissa mukana myös spontaaniutta ja erityisesti emotionaalista ulottuvuutta ja mielipiteisiin vaikuttamista, mikä taas valmiissa politiikka-asiakirjoissa jää usein näkymättömiin.³²

Parlamentti on myös siinä mielessä mielenkiintoinen ja asianmukainen tutkimuskohde tarkastellessa antigender-liikkeen sekä muutenkin radikaalin populismin toimintaa, että parlamentti on unionin elimenä ainutlaatuinen transnationaalinen foorumi, joka mahdollistaa niin viestinnän kansallisten äänestäjäryhmien kanssa kuin samanmielisten poliittisten puolueiden kokoamisen yhteen. Parlamentti on ollut yleisesti ottaen sukupuolten tasa-arvopolitiikan puolella, mutta 2010-luvulta alkaen tämä on vähentynyt ja siksi onkin tärkeää tarkastella sitä, kuinka hyvin tasa-arvon kannatus säilyy yhä enemmän polarisoituvassa parlamentissa.³³

Sähköisestä asiakirjarekisteristä on mahdollista hakea pöytäkirjoja hakusanoilla. Käytänkin hakusanoina erilaisia sukupuolta ja tasa-arvoa kuvaavia termejä kattavan otoksen saamiseksi. Esimerkiksi antigender-termillä tuloksia ei tule kovinkaan montaa, sillä sitä edustavat tahot harvoin itse suoranaisesti mainitsevat edustavansa antigender-liikettä, vaan kyseistä termiä näkee ennemmin tasa-arvoa ja sukupuolten moninaisuutta kannattavien tahojen puheenvuoroissa. Sen sijaan esimerkiksi gender ideology ja woke ovat käsitteitä, joita antigender-liikettä edustavat tahot usein käyttävät negatiivisävytteisesti kuvaamaan feminismiä ja LGBTIQ+-liikettä ja ylipäätään vastustamaansa ideologiaa. Woke ei kuitenkaan

---

³⁰ Slapin ja Proksch 2010, 335.

³¹ Slapin ja Proksch 2010, 334.

³² Diez ja von Lucke 2024, 7.

³³ Kantola ja Lombardo 2021, 566.

hakusanana tuottanut tuloksia, vaan se vaikuttaa tulleen laajemmin julkiseen ja poliittiseen keskusteluun vasta vuoden 2019 jälkeen.

Käyttämäni primaariaineistoon sisältyi 23 pöytäkirjaa. Parlamentin asiakirjarekisterissä on vuosien 2014–2019 parlamenttikauden lopullisia pöytäkirjoja 279 kappaletta ja sanatarkkoja istuntoselostuksia 266. Rajasin näistä tutkimukselleni hyödyllisimmät käyttämällä hakusanoja gender, anti-gender ja gender ideology. Kokeilin myös hakusanoja gender theory, genderism, antigender ja antigenderism, mutta ne eivät tuottaneet tuloksia.

Parlamentin jäsenet jakautuvat poliittisten aatesuuntauksiensa mukaisiin parlamenttiryhmiin, jotka näin ollen kokoavat yhteen aatetaustaltaan samanlaiset edustajat eri EU-maista³⁴.

Vuonna 2014 aloittaneeseen parlamenttiin kuului 751 meppiä ja seitsemän ryhmää: Euroopan kansanpuolueen ryhmä eli EPP (221 jäsentä), Euroopan parlamentin sosialistien ja demokraattien ryhmä eli S&D (191), Euroopan konservatiivit ja reformistit eli ECR (70), Euroopan liberaalidemokraattien liiton ryhmä eli ALDE (67), Euroopan yhtyneen vasemmiston konfедераatioryhmä/Pohjoismaiden vihreä vasemmisto eli GUE/NGL (52), Vihreät / Euroopan vapaa allianssi eli Greens/EFA (50) sekä Vapauden ja suoran demokratian Eurooppa eli EFDD (48). Lisäksi parlamenttiin kuului 52 sitoutumatonta, eli mihinkään poliittiseen ryhmään kuulumatonta meppiä.³⁵ Parlamenttikauden aikana syntyi lisäksi vielä kahdeksas ryhmä, Kansakuntien ja vapauden Eurooppa (ENF), johon kuului väistyvässä parlamentissa 36 meppiä³⁶.

1.3 Metodologia

Käytän tutkimukseni metodina diskurssianalyysiä, sillä sen avulla voidaan tarkastella puhujia ja puheenvuoroja osana tiettyyn aikaan ja kulttuuriin, eli tässä tapauksessa 2010-luvun Euroopan parlamenttiin, sidottua vallitsevaa diskurssia eli yleisesti hyväksyttyä keskustelu- ja puhetapaa. Toisaalta lähestymistavassa otetaan myös huomioon puhujat aktiivisina toimijoina tuottamassa ja purkamassa vallitsevia diskursseja. Lisäksi koska Euroopan parlamentti on keskusteluareena ja esiintymislava, hyödynnän puheenvuorojen tarkastelussa retoriikka-analyysiä. Se auttaa puhujan ja foorumin välisten vuorovaikutussuhteiden tarkastelussa, mikä

---

³⁴ Clerc ja Elo 2014, 248.

³⁵ “Euroopan parlamentti 2014–2019”. Euroopan parlamentti, vaalitulokset. <<https://results.elections.europa.eu/fi/vaalitulokset/2014-2019/jarjestaytymisistunto/>>. [luettu 5.4.2025].

³⁶ “Euroopan parlamentti 2014–2019”. Euroopan parlamentti, vaalitulokset. <<https://results.elections.europa.eu/fi/vaalitulokset/2014-2019/vaistyva-parlamentti/>>. [luettu 4.8.2025].

sopii hyvin parlamenttikeskusteluiden tutkimiseen. Kolmanneksi käytän tutkimuksessani hyödyksi käsitehistoriaa, sillä tutkimukseni käsittelee myös yksittäisten käsitteiden, kuten gender ja antigender muotoutumista ja muovautumista ajan kuluessa.

Diskurssianalyysi tarkastelee puhutun tai kirjoitetun kielenkäytön piirteitä ja diskurssin sisäistä rakennetta. Menetelmän avulla analysoidaan kielenkäyttöä sosiaalisena toimintana eli sitä, miten kielen avulla rakennetaan sosiaalista todellisuutta, valtaa ja identiteettejä esimerkiksi politiikassa, mediassa tai yleisessä arkikeskustelussa. Tarkastelussa on se, miten merkityksiä tuotetaan ja miksi jotakin sanotaan niin kuin sanotaan.³⁷

Kielellä on kuvaustehtävän eli representaation lisäksi myös konstitutiivinen eli luova ja muokkaava luonne. Kielenkäyttö ja sen käyttäjät ovat yhdessä viestintätapahtuman ja ympäröivän kontekstin ja yhteiskunnan rakenteiden kanssa dialektisessa suhteessa, jolloin kieli sekä muokkaa koko ketjua että on osa sitä ja siten yhteiskunnallisesti ehdollistettua. Kuten Leiwo ja Pietikäinen sanovat artikkelissaan *Kieli vuorovaikutuksen ja vallankäytön välineenä*: “Kieli ei ole läpinäkyvä ja neutraali ajattelun väline, vaan se on historiallinen ja sosiaalinen ilmiö.”³⁸

Diskurssianalyysissä huomio on usein asiayhteydessä ja taustatekijöissä sekä ilmaisutavoissa ja sanavalinnoissa. Tutkimuksen taustalla on usein halu tarkastella jotain puhetta laajempaa asiaa, kuten arvoja, uskomuksia, poliittisia suhteita ja vallankäyttöä³⁹. Tutkiessani Euroopan parlamentin täysistuntokeskusteluja haluan tarkastella juuri näitä edellä mainittuja asioita, eli mitä kukakin sanoo ja miksi, millaiset asenteet ja motiivit puheenvuorojen taustalla vaikuttavat ja mitä sanoja ja ilmaisutapoja puhujat valitsevat käyttäen tai olla käyttämättä.

Diskurssianalyysissä huomioidaan, kuka puhuu ja kenelle sekä millaisessa vuorovaikutus- ja valtasuhteessa puhe on syntynyt, sillä keskustelijoiden suhteeseen vaikuttavat usein jännitteet ja hierarkiat sekä myös ympäröivä yhteiskuntajärjestelmä ja yhteiskunnan ja kulttuurin kontekstit⁴⁰. Täysistunnoissa keskustelijoina ovat mepit, jotka ovat lähtökohtaisesti tasavertaisia, mutta esimerkiksi istunnon puheenjohtaja on keskustelutilanteen hierarkiassa muita ylempänä. Myös esimerkiksi tiettyä raporttia käsiteltäessä siitä vastuussa oleva

---

³⁷ Pyykkönen ja Valtonen 2022, 39.

³⁸ Leiwo ja Pietikäinen 1996, 103.

³⁹ Pyykkönen ja Valtonen 2022, 40.

⁴⁰ Pyykkönen ja Valtonen 2022, 47–48.

esittelijänä toimiva meppi on muihin verrattuna erilaisessa asemassa esitellessään ja puolustaessaan mietintöään.

Puheeseen vaikuttavia valtasuhteita voidaan tarkastella myös retoriikka-analyysin avulla. Retoriikka eli puhetaito on tärkeä osa politiikkaa ja poliittista puhetta, sillä puhujille on tärkeää pystyä vaikuttamaan kuuntelijoihin. Retoriikan analyysi on oma metodologiansa, mutta toisaalta sen voi myös nähdä diskurssianalyysin muotona, joka korostaa argumentaatiota ja puhujan ja yleisön välille rakentuvaa suhdetta⁴¹.

Yleensä diskurssianalyysissä on keskeistä puhujan erottaminen osaksi tekstiä, jolloin vältetään puhujan tarkoitusperiin viittaaminen ja voidaan tarkastella vapaasti sitä, mitä tekstissä tullaan tehneeksi. Retoriikka-analyysissä puhujaa ei kuitenkaan tarvitse sulkea pois, sillä tieto puhujasta voi vaikuttaa tekstin vastaanottoon.⁴² Tästä syystä myös omassa tutkimuksessani retoriikka-analyysi on diskurssianalyysin lisänä hyödyllinen metodologia, sillä omassa tarkastelussani on olennaista se, kuka puhuu ja mitä hän pyrkii puheellaan saavuttamaan.

Retoriikka-analyysin kehittäjä Chaïm Perelman kuvasi argumentointia pakottamisen vastakohtana, mikä kuvastaa hyvin nykykäsitystä retoriikasta osoitteellisena kommunikointina ja vakuuttamisen keinona⁴³. Argumentoimalla taitavasti ja vakuuttavasti käyttäen yleisönsä suhteutettua puhetapaa puhuja voi vaikuttaa kuulijoihin ja saada heissä aikaan muutosta. Näin myös Euroopan parlamentin jäsenet toimivat pitäessään puheenvuoroja parlamentin täysistunnoissa ja pyrkiessään vaikuttamaan muihin meppeihin ja komissaareihin, jotta he vakuuttuisivat puhujan esittämistä asioista ja toimisivat esimerkiksi päätöksenteossa puhujan toiveen mukaisesti.

Diskurssianalyysin ja retoriikka-analyysin lisäksi hyödynnän tutkimuksessani käsitehistoriaa, sillä se tarkastelee, miten käsitteet ovat tulleet käyttöön, miten ne ovat vakiinnuttaneet asemansa tai miten niiden merkitykset ovat muuttuneet. Sanat luovat todellisuutta, joten käsitehistorian avulla voidaan tarkastella sitä, miten ihmiset tietynä aikana ovat todellisuuttaan jäsentäneet ja miten tämä tapa on ajan myötä muuttunut. Lisäksi

---

⁴¹ Vuori 2021.

⁴² Ibid.

⁴³ Summa 1996, 65–67.

käsitehistoriassa huomioidaan se, että käsitteet ovat usein monimerkityksisiä ja niiden muutos on sekä osa historiallista muutosta yhteiskunnassa, että mukana tuottamassa tätä muutosta.⁴⁴

Käsitehistoria on osittain samankaltaista diskurssianalyysin ja retoriikka-analyysin kanssa ja käsitehistorian tutkijat usein hyödyntävätkin näitä molempia tutkimuksessaan. Nimensä mukaisesti kuitenkin käsitehistoria eroaa näistä siten, että siinä painottuu sanojen moninaiset merkitykset ja niiden historia. Käsitehistoriassa korostuu tutkitun aikakauden rakentuminen sosiaalisesti ja kielellisesti, jolloin keskiössä ovat menneisyyden aikalaiskäsitteet ja aikaisten itse käsitteille antamansa merkitykset ja toisaalta se, miten silloin käytetyt käsitteet rajasivat sitä, mitä oli mahdollista sanoa. Käsitehistoriassa suhtaudutaankin kriittisesti anakronismiin eli nykykäsitteiden käyttöön menneisyyden ajan historian tutkimuksessa ja kuvauksessa.⁴⁵

Usein yhteiskunnallinen muutos aiheuttaa kielellistä muutosta, jolloin uusia sanoja otetaan käyttöön tai vanhojen sanojen merkitykset muuttuvat. Uudet käsitteet saattavat olla seurausta ajattelutapojen muutoksesta ja niitä voidaan käyttää poliittisen kamppailun välineenä. Näin on tapahtunut esimerkiksi viime vuosikymmenten aikana, kun lisääntynyt ymmärrys sukupuolten ja seksuaalisuuden moninaisuudesta on johtanut uusien termien käytön yleistymiseen ja niiden politisoitumiseen.⁴⁶ Sukupuolentutkimuksessa onkin myös hyödynnetty diskurssianalyysiä ja sosiaalisen konstruktionismin ajatusta, ja 1980-luvulta alkaen onkin kehittynyt tutkimussuuntaus, jossa tutkitaan sukupuolen tuottamista kielen avulla.⁴⁷

---

⁴⁴ Marjanen ja Ihalainen 2022, 65–66.

⁴⁵ Marjanen ja Ihalainen 2022, 67–69.

⁴⁶ Marjanen ja Ihalainen 2022, 66.

⁴⁷ Ihalainen ja Valtonen 2022, 35.

2 Antigender käsitteenä

Sukupuolta voidaan sanoittaa eri tavoin riippuen siitä, mitä sukupuolen ulottuvuutta kulloinkin tarkoitetaan. 1900-luvun loppupuolella tieteellisessä ja julkisessa kielenkäytössä yleistynyt gender-termi tarkoittaa sosiaalista sukupuolta viitaten teoreettiseen näkemykseen siitä, että sukupuoli ja sukupuolierot ovat sosiaalisesti, kulttuurisesti ja historiallisesti rakentuneita sekä aikaan ja paikkaan sidottuja.⁴⁸ Tälle vastakohtana voidaan käyttää termiä sex kuvaamaan pelkkää biologista sukupuolta.

Gender oli vielä 1940-luvulla vain kieliopillinen termi ja 1960–70-luvuilla se lainattiin lääketieteestä ja erityisesti psykiatriasta feministisen keskustelun käyttöön erottamaan toisistaan biologinen sukupuoli (sex) ja sosiaalinen sukupuoli (gender). Myös ranskalaisessa feministisessä tutkimuksessa on yleistynyt genre-sana ja ruotsalaisessa taas genus-termi.⁴⁹ Sukupuolihistorian keskeinen kehittäjä Joan W. Scott edusti myös tätä näkemystä siitä, että sukupuoli on sosiaalisia suhteita ja valtasuhteita synnyttävä ja ilmaiseva tekijä, joka perustuu ajatukseen miesten ja naisten eroista vaikuttaen ihmisten identiteetteihin ja toimintamahdollisuuksiin. Tarkastelussa onkin se, miten sukupuolta tuotetaan eri aikoina ja eri paikoissa ja tilanteissa.⁵⁰

Sukupuoli on poliittinen käsite ja sukupuolta tuotetaan kielenkäytöllä. Sukupuolen käsitteen sisällöstä neuvotellaan jatkuvasti ja tämän neuvottelun tulokset eli sukupuoli määrittävät rakenteet rajoittavat ja sitovat kaikkia sukupuolia. Tämä vastaa myös keskeisen feminismin teoreetikon Judith Butlerin kehittämää performatiivisuuden käsitystä sukupuolesta: sukupuoli tuotetaan erilaisilla teoilla ja kielellä toistamalla niitä jatkuvasti, mikä vahvistaa sekä yksilön omaa että muiden käsitystä sukupuolesta.⁵¹

Käyttämällä termiä gender halutaan korostaa sukupuolen kulttuurisia piirteitä, sosiaalisesti määrittyneitä rooleja ja odotuksia⁵², sekä toisaalta sukupuolen moninaisuutta ja sitä, että jokainen saa itse määritellä sukupuolensa oman kokemuksensa perusteella. Käsitteestä on tullut poliittisen kamppailun väline, sillä sitä käytetään korostamaan sukupuoli- ja

---

⁴⁸ Ihalainen ja Valtonen 2022, 35.

⁴⁹ Rossi 2012, 22.

⁵⁰ Ihalainen ja Valtonen 2022, 35-36.

⁵¹ Ihalainen ja Valtonen 2022, 36.

⁵² “Gender and health”. WHO:n verkkosivut. <https://www.who.int/health-topics/gender#tab=tab_1>. [luettu 27.2.2025].

seksuaalivähemmistöjen oikeuksia ja tasa-arvoa sekä kaikkien oikeutta olla oma itsensä riippumatta biologisesti määritellystä sukupuolestaan.

Tästä syystä perinteisiä arvoja puolustavat äärikonservatiiviset tahot kuten katolinen kirkko sekä poliittinen oikeistopopulismi ovat yhdessä alkaneet vastustaa keinotekoisena ideologisena käsitteenä pitämäänsä gender-termiä vedoten sen haitallisuuteen, politisoitumiseen ja vasemmistoliberaaliuteen⁵³. Omassa vaikuttamistyössään he ovatkin alkaneet käyttää omia käsitteitään kuten sukupuoli-ideologia tai gender-ideologia, gender-teoria, genderismi tai woke kuvaamaan vastustamaansa ideologiaa negatiivisessa valossa.

Tässä tutkimuksessa käytän tähän viitaten käsitettä gender-ideologia sekä yhtenäisyyden vuoksi että korostamaan juuri englanninkielisen gender-käsitteen ristiriitaisuutta, sillä vaikka usein termistä näkee suomennettua versiota sukupuoli-ideologia, on suomenkielinen termi sukupuoli neutraalimpi, vähemmän ristiriitainen ja sukupuolen eri ulottuvuudet paremmin huomioon ottava kuin termi gender.

2.1 Antigender

Johtuen painotuksestaan gender-termin ja sen sisältämän merkityksen ja ajattelutavan vastustamiseen, on tämä nimenomainen ajatusmaailma puolestaan nimetty antigenderismiksi ja antigender-liikkeeksi tai -liikehdinnäksi. Kyseessä ei ole täysin yhtenäinen liike, vaan se sisältää tasoeroja ja sitä ajavat erilaiset toimijat erilaisin painoituksin, mistä syystä sitä kuvastamaan voi käyttää erilaisia termejä kuten liike, liikehdintä tai ideologia.

Tässä tutkimuksessa käytän yhtenäisyyden vuoksi muotoa antigender-liike tai -ideologia sekä toisinaan antigenderismi. Liikkeeseen sisältyy näkemys siitä, että uudistuva käsitys sukupuolesta on ylhäältä päin ja erityisesti länsimaista syötettyä. Tästä syystä he usein käyttävät niin sanotusta gender-ideologiasta puhuessaan nimenomaan englanninkielistä termiä “gender” korostamaan sen vierautta ja sitä, että termiä ja siihen sisältyvää aatetta tuputetaan hyväuskoisille kansalaisille⁵⁴.

---

⁵³ Antigender-liike, kristillisyyys ja oikeistopopulismi: sukupuolen politiikkaa”. Politiikasta-verkkosivut. <<https://politiikasta.fi/antigender-liike-kristillisyyys-ja-oikeistopopulismi-sukupuolen-politiikkaa/>>. [luettu 27.2.2025].

⁵⁴ Kuhar ja Paternotte 2017, 14.

Gender-ideologiaa pidetäänkin uskolonialistisena projektina, jossa länsi yrittää syöttää haitallisia arvojaan ja korruptoitunutta elämäntapaansa muulle maailmalle⁵⁵. Toisaalta sen ajatellaan olevan jopa jatkumoa marxismille ja kommunismille, jolloin sosialismin pelätään siis edelleen olevan päätavoite, mutta kommunismin epäonnistuttua genderistien ajatellaan tavoittelevan kulttuurista vallankumousta, mistä syystä erityisesti sosialismin alta vapautuneessa Itä-Euroopassa gender-aatteen vertaaminen marxilaisuuteen on poliittisista ja historiallisista syistä vedonnut ihmisiin.⁵⁶

Toisaalta gender-ideologian voi myös nähdä vastareaktionä uusliberalismille, jolloin väittelyn gender-termistä voidaan tulkita liittyvän suurempaan kokonaisuuteen kulttuurisotia eli konservatiivisten ja liberaalien arvojen vastakkaista kamppailua, jossa oikeistopopulistit ja äärikonservatiiviset ryhmät pyrkivät kokonaisvaltaiseen muutokseen niin politiikassa ja kulttuurissa kuin ylikansallisissa instituutioissa lopettaakseen progressiivisen liberalismien ideologisen ja poliittisen vuosikymmeniä kestäneen voittokulun länsimaissa⁵⁷.

Toisaalta esimerkiksi David Paternotte ja Roman Kuhar tuovat esille, että kyseessä on täysin uudenlainen mobilisaation tapa eikä pelkkä vastareaktio ja reaktiivisen konservatiivisuuden ilmentymä. Suurimmassa osassa Euroopan maita mobilisaatio alkoi 2010-luvulla ja osassa tapauksista se tapahtui vastauksena politiikka-aloitteisiin ja hyökkäyksenä tiettyjä ihmisryhmiä, kuten feministejä, LGBTIQ+-aktivisteja ja eliittejä kohtaan, mutta toisaalla mobilisaatio tapahtui ennaltaehkäisevänä toimintana esimerkiksi kansanäänestyksien avulla perustuslakia muuttamalla ennen kuin tasa-arvoa edistävää politiikkaa voitiin alkaa ehdottaa⁵⁸.

Heidän mielestään viittaus kulttuurisotiin vääristääkin liikkeen alkuperää ja luonnetta korostaen turhaan sen näennäistä amerikkalaisuutta sekä binaarista vastakkainasettelua liberalismien kanssa, mikä hämärtää molempien puolien sisäistä moninaisuutta. Sen sijaan antigenderismi tulisi ymmärtää uudenlaisena mobilisaation muotona ja reaktiivisuuden sijaan paikoin ennaltaehkäisevänä toimintana tiettyjen vaikutteiden vastustamiseksi. Toisaalta

---

⁵⁵ Kuhar ja Paternotte 2017, 8.

⁵⁶ Kuhar ja Paternotte 2017, 7.

⁵⁷ Graff ja Korolczuk 2022, 4-5.

⁵⁸ Kuhar ja Paternotte 2017, 256.

voidaan todeta, että myös ennaltaehkäisevässä toiminnassa yllyke toimintaan on useimmiten syntynyt tietystä politiikasta tai ideologiasta, jota on haluttu vastustaa.⁵⁹

Antigender-liike on lähtöisin erityisesti katolisen kirkon sekä muiden äärikonservatiivien huolesta modernisoituvaa uusliberalistista yhteiskuntajärjestystä kohtaan, joka heidän mukaansa hylkää perinteiset arvot kuten heteronormatiivisen ydinperheen ja luonnollisina pidetyt sukupuoliroolit, jotka asemoivat naiset kodin piiriin ja miehet julkisen elämän piiriin sekä laajentaa seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia, ja näin ollen uhkaa koko yhteiskuntajärjestystä. Kuten Graff ja Korolczuk lisäksi huomauttavat, vaikuttavat nämä muutokset lisääntymisoikeuksissa ja sukupuoliroolien hierarkiassa uhkaavan erityisesti perinteistä maskuliinisuutta eli miesten sosiaalista statusta ja roolia perheen päänä⁶⁰.

“Gender” nähdään ideologisena pohjana erilaisille hedonismista, relativismista ja individualismista juontaville haitallisille sosiaalisille uudistuksille, kuten seksuaali- ja lisääntymisoikeudet eli muun muassa aborttioikeus, ehkäisy ja uudet lisääntymisteknologiat, sukupuolikasvatus, LGBTIQ+-ihmisten oikeudet kuten samaa sukupuolta olevien avioliitot ja adoptio-oikeus, laillinen sukupuolen tunnustaminen sekä sukupuolten tasa-arvonäkökulman valtavirtaistaminen.⁶¹ Gender-ideologian nähdään uhkaavan koko ihmiskuntaa muuttamalla seksuaalisuuden ja sukupuolten toisiaan täydentävää luonnetta ja perheen perustaa.⁶²

Antigender-liikkeen synty ajoittuu 1990-luvun puoliväliin, jolloin YK:n Kairon väestö- ja kehityskonferenssissa 1994 sekä Pekingin naisten oikeuksien konferenssissa 1995 keskusteltiin seksuaalioikeuksista ja sukupuolten tasa-arvosta. Samalla aiemmin lähinnä akateemisessa keskustelussa käytetty gender-käsite levisi julkiseen ja poliittiseen keskusteluun. Tämä herätti erityisesti katolisessa kirkossa vastareaktion ja he alkoivat puhua gender-ideologiasta. Pelkona oli, että seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien lisääntyminen johtaisi perinteisten arvojen ja luonnollisen järjestyksen haastamiseen, eli muun muassa aborttien hyväksymiseen, perinteisen perhemallin kumoamiseen ja homoseksuaalisuuden legitimointiin.⁶³

---

⁵⁹ Kuhar ja Paternotte 2017, 253-254.

⁶⁰ Graff ja Korolczuk 2022, 6.

⁶¹ Zacharenko 2020, 12.

⁶² Kuhar ja Paternotte 2017, 5-6.

⁶³ Kuhar ja Paternotte 2017, 9.

Tämän seurauksena niin katolinen kirkko kuin maallikotkin alkoivat julkaista lukuisia gender-ideologian vaarallisuudesta varoittavia kirjoja ja muita julkaisuja. Muutama avainhenkilö, kuten jo 1990-luvulla aiheesta kirjoittanut amerikkalainen journalisti Dale O’Leary, ovat olleet vaikutusvaltaisessa asemassa jopa vaikuttamassa katolisen kirkon ajatuksiin ja toimintaan. Katolisen kirkon ehkä merkittävin julkaisu on ollut 2003 tehty *Lexicon: Ambiguous and Debatable Terms Regarding Family Life and Ethical Questions*, josta Roman Kuhar ja David Paternotte kirjassaan *Antigender Campaigns in Europe: Mobilizing against Equality* mainitsevat, että sen myötä gender-ideologia oli valmis, vaikkakin sen leviäminen Eurooppaan vei 10 vuotta ja selkeä liikehdintä ja protestointi alkoi kunnolla vasta 2010-luvulla.⁶⁴

Uskonnollisista toimijoista antigender-liikettä on ajanut erityisesti katolinen kirkko, mutta myös jossain määrin protestantit, ortodoksit, muslimit sekä juutalaiset⁶⁵. Kirkot ja uskonnot ovatkin olleet vahvasti myötävaikuttamassa antigender-liikkeen muotoutumiseen ja kasvuun ja ainakin katolinen kirkko on monin paikoin mahdollistanut antigender-toimijoiden tapaamisia ja edesauttanut ideologian levittämistä verkostojensa avulla⁶⁶. Lisäksi tärkeä osa antigender-liikettä on oikeistopopulismi. Kirkon edustama konservatiivinen ajattelu ja samaan aikaan lisääntynyt taloudellisten ja muiden kriisien innoittama oikeistopopulismien nousu alkoivatkin kulkea käsi kädessä. Vaikka tavoitteet ja strategiat näillä ideologioilla osittain eroavatkin, toimii gender-ideologia ja sitä vastaan taisteleminen ikään kuin symbolisena liimana mahdollistaen yhteistyön yhteistä vihollista vastaan.⁶⁷

On siis huomattava, että antigender-liike ja oikeistopopulismi eivät ole sama asia. Kaikki oikeistopopulistit eivät ole antigenderistejä ja myös vasemmistotoimijat voivat edustaa antigender-liikettä ja toisaalta myös oikeistopopulistit voivat hyödyntää feminististä retoriikkaa omassa toiminnassaan esimerkiksi perustellessaan maahanmuuttovastaista politiikkaansa⁶⁸. Kuitenkin on todettu, että monin paikoin erityisesti Euroopassa oikeistopopulismi on ollut antigender-kampanjoinnin tärkein moottori ja ollut ratkaisevalla tavalla edesauttamassa sen menestystä. Antigender-liike ja oikeistopopulismi käyttävätkin monin paikoin hyvin samankaltaista retoriikkaa ja samanlaisia toimintatapoja, kuten

---

⁶⁴ Kuhar ja Paternotte 2017, 11–12.

⁶⁵ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 24.

⁶⁶ Kuhar ja Paternotte 2017, 12–13.

⁶⁷ Kuhar ja Paternotte 2017, 12–13.

⁶⁸ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 9 ja 19.

syntipukkien etsimistä, salaliittoteorioita, sosiaalisen median hyödyntämistä ja kansanäänestyksien ja vetoamusten esittämistä. Esimerkkejä maista, joissa antigender-liike ja oikeistopopulismi ovat limittyneet selvästi yhteen ovat Yhdysvallat, Brasilia sekä Unkari ja Puola.⁶⁹

Liikkeen taustalla ei ole mikään yksittäinen taho, vaan antigender-toimijoita ovat erilaiset järjestöt, poliittiset puolueet, ryhmittymät kuten ajatushautomot, säätiöt ja valtiolliset toimijat, jotka toimivat seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia, LGBTIQ+-oikeuksia sekä sukupuoleen tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa ihmisoikeussuojaa vastaan⁷⁰. Nämä tahot ovat useimmiten äärikonservatiivisia, populistisia, äärioikeistolaisia, nationalistisia ja uskonnollisia toimijoita, jotka kaikki pyrkivät taistelemaan gender-ideologiaksi kutsumaansa ilmiötä vastaan⁷¹.

Yksi Euroopassa tunnetuimmista antigender-järjestöistä on ranskalainen La Manif pour Tous, joka perustettiin 2010-luvulla vastustamaan samaa sukupuolta olevien avioliittoa. Järjestö on sittemmin inspiroinut monia muita eurooppalaisia aktivisteja muodostamaan vastaavia järjestöjä muihin maihin, kuten Italiaan (La Manif pour Tous Italia), Saksaan (Demo für alle) sekä Suomeen (Aito avioliitto). Nämä järjestöt myös käyttävät samanlaista visuaalista ilmettä ja samanlaisia iskulauseita ja argumentteja ja myös tekevät yhteistyötä vaihtaen keskenään merkittäviä hahmoja ja puhujia.⁷² Eri puolilla Eurooppaa sekä maailmanlaajuisesti esiintyneet gender-ideologiaa vastustavat kampanjat ovatkin ottaneet vaikutteita toisiltaan jakaen yhteisiä diskursseja, strategioita ja toimintamalleja ja ne toimivat enenevässä määrin transnationaalisessa yhteistyössä.

Antigender-toimijoilla on monitahoisuudestaan huolimatta transnationaalinen strateginen verkosto, joka on hyvin rahoitettu. Verkoston yhtenä tärkeänä katto-organisaationa toimii vaikutusvaltainen tasa-arvoista avioliittoa ja aborttioikeuksia vastustava World Congress of Families.⁷³ Kyseessä on alun perin amerikkalaisten ja venäläisten yhdessä perustama järjestö, joka on aktivoitunut erityisesti Venäjällä ortodoksisen kirkon ja Putinin hallinnon tukemana⁷⁴.

---

⁶⁹ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 18.

⁷⁰ Datta 2021, 9.

⁷¹ Ibid.

⁷² Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 27 sekä Paternotte ja Kuhar 2017, 269.

⁷³ "Sukupuoliasioista tuli yksinvaltiaille pakkomielle". Ulkopoliitikka-lehti 7.12.2023

<<https://ulkopolitiikka.fi/sukupuoliasioista-tuli-yksinvaltiaille-pakkomielle-antigender-liikkeet-verkostoituvat-joka-suunnalla/>>. [luettu 11.3.2025].

⁷⁴ Moss 2017, 203-204.

Lisäksi järjestön tärkeänä vaikuttamiskohteena on ollut Eurooppa, jossa se onkin järjestänyt konferenssejaan niin Unkarissa, Moldovassa, Georgiassa kuin Italiassakin⁷⁵.

Liikkeen satojen miljoonien dollarien rahoituksen on selvitetty tulevan kymmeniltä pääasiassa kansalaisjärjestöiltä, säätiöiltä, kristillisoikeistolaisilta järjestöiltä, poliittisilta puolueilta ja valtion virastoilta erityisesti Euroopasta, Yhdysvalloista ja Venäjältä. Nämä toimijat puolestaan ovat keränneet varansa useimmiten eliittien, kuten yksityisen sektorin varakkaiden toimijoiden ja kirkollis-aristokraattisten verkostojen tukemana, julkisesta rahoituksesta, uskonnollisilta toimijoilta tai ruohonjuuritason varainhankintana tavallisilta ihmisiltä esimerkiksi sosiaalisen median kampanjoiden kautta.⁷⁶ Rahoituksella tuetaan järjestöjä ja poliitikkoja vaikuttamistyössään “gender-ideologian” ja seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien vastustamisessa.

Antigender-liikkeen toimintastrategiaan kuuluvat muun muassa disinformaatiokampanjat sekä kansalaisten mobilisointi muun muassa joukkokokousten, konferenssien, mainostaulujen ja sosiaalisen median kampanjoinnin kautta. Lisäksi liike pyrkii häiritsemään tasa-arvotyötä tekeviä toimijoita ja käyttää hyödykseen ihmisoikeusyhteisöä jakavia aiheita kuten seksityötä ja transkysymyksiä lisätäkseen yhteisön sisäistä kahtiajakoa. Liike pyrkii tietenkin myös saamaan antigenderismiä edustavia toimijoita valtioiden hallitukseen ja kansainvälisiin instituutioihin muokkaamaan politiikkaa haluamaansa suuntaan vaikuttamalla lakeihin, normeihin ja oikeusistuimeen. Antigender-liike jopa kouluttaa toimijoitaan navigoimaan YK:n ja EU:n kaltaisissa järjestelmissä ja argumentoimaan ja vaatimaan asiakirjoihin erityistä oikeudellista kieltä, jolla edistetään antigender-ideologiaa.⁷⁷

Politiikassa antigender-liikkeen mukainen toiminta näkyy muun muassa aborttilain kiristämisenä, seksuaalikasvatuksen vastustamisena, seksuaaliterveyspalveluiden tuen epäämisenä ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien vastustamisena⁷⁸. Julkisissa keskusteluissa ja poliittisissa dokumenteissa kuten Euroopan unionin virallisissa teksteissä tai Istanbulin sopimuksen kaltaisissa yleissopimuksissa antigenderistit pyrkivät jopa estämään gender-käsitteen käyttöä, sillä heidän mielestään se edistää haitallista gender-ideologiaa.

---

⁷⁵ Datta 2021, 85.

⁷⁶ Datta 2021, 7.

⁷⁷ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 41-52.

⁷⁸ “Anti-gender-liikehdintä Suomessa ja EU:ssa -hanke”. Naisjärjestöjen keskusliiton verkkosivut. <<https://naisjarjestot.fi/hankkeet/anti-gender-liike/>> [luettu 31.10.2024].

Lisäksi hyökkäykset kohdistuvat akateemiseen maailmaan, jossa liike vastustaa sukupuolentutkimusta, sukupuolten tasa-arvoa edistäviä aloitteita kuten monimuotoisuuskiintiöitä, sukupuolineutraalia kieltä ja sukupuolen mukaan eriteltyä tietoa.⁷⁹ Kaiken kaikkiaan antigenderismi pyrkii kyseenalaistamaan ja purkamaan poststrukturalistista sosiaalitieteiden ja humanismin tutkimusta, sillä niiden nähdään olevan ideologista ja poikkeavan kiistattomista luonnontieteiden tutkimuslöydöistä koskien nais- ja miessukupuolien tärkeitä erilaisuuksia ja toisiaan täydentävää luonnetta. Gender-ideologian nähdäänkin olevan niin tieteellinen ja antropologinen kuin poliittinenkin uhka ja jopa jonkinlainen salaliitto vallan saamiseksi. Tärkeänä gender-ideologian politiikan ja manipuloinnin keinona nähdään sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen, jota esimerkiksi Euroopan parlamentissa on aktiivisesti otettu käyttöön eri politiikan osa-alueilla.⁸⁰

Lisäksi antigender-ideologiaan kuuluu ajatus korruptoituneesta eliitistä, joka on syyllinen nykyiseen tilanteeseen ja siihen, että enemmistö ihmisistä on hiljennettyjä. He esittävät itsensä oikeustaistelijoina ja tavallisten viattomien ihmisten puolustajina rappiollisia ideologioita ja ahneita globaaleja yrityksiä ja instituutioita vastaan⁸¹. Kansainväliset ja monikansalliset toimijat kuten Euroopan unioni ja Yhdistyneet kansakunnat nähdään myös korruptoituneina vihollisina, jotka levittävät gender-ideologiaa ja rajoittavat valtioiden ja ihmisten itsemääräämisoikeutta⁸². Korruptoituneisiin eliitteihin lukeutuvat myös esimerkiksi lääkeyhtiöt, jotka myyvät ehkäisyvalmisteita sekä mahdollistavat aborttien ja hedelmöityshoitojen toteuttamista⁸³.

Antigenderistit syyttävät gender-ideologiaa kielen manipuloinnista ja luonnollista järjestystä kumoavien tavoitteiden piilottamisesta vetoavan kielen alle⁸⁴. Manipulointiin kuitenkin syyllistytään politiikassa usein ja tässä tapauksessa siitä voidaan myös syyttää antigender-liikettä, sillä kielenkäytön valvonnan keinona oikeistopopulistiset poliitikot ovat ajoittain pyrkineet estämään virallisten asiakirjojen ja sopimusten hyväksymistä sen vuoksi, että niissä on käytetty sukupuolesta käsitettä gender⁸⁵.

---

⁷⁹ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 29-30.

⁸⁰ Kuhar ja Paternotte 2017, 6.

⁸¹ Graff ja Korolczuk 2022, 7.

⁸² Kuhar ja Paternotte 2017, 7.

⁸³ Graff ja Korolczuk 2022, 7.

⁸⁴ Kuhar ja Paternotte 2017, 7.

⁸⁵ Zacharenko 2020, 7.

Myös valtiot ja hallitukset voivat syyllistyä kielen manipulointiin, kuten Yhdysvalloissa Donald Trumpin hallitus, joka pyrki jo ensimmäisellä kaudellaan poistamaan gender-termiä YK:n ihmisoikeusasiakirjoista⁸⁶ ja nyt toisella kaudellaan jatkanut samaa linjaa tekemällä muutoksia liittovaltion virallisilla verkkosivuilla ja asiakirjoissa käytettyyn kieleen, josta on poistettu muun muassa käsitteet gender sekä myös gender ideology⁸⁷. Kieleen ja puheeseen kuuluu sen muuttuminen ajan saatossa yhteiskunnallisten muutosten mukana, joten se kielen manipulointi, mistä gender-aktivisteja syytetään, onkin ehkä vain osa luonnollista yhteiskunnallista ja kielellistä muutosta.

Joka tapauksessa antigender-liike on kasvattanut 2010- ja 20-luvuilla suosiotaan yhä enenevässä määrin ja viime vuosina naisten oikeudet ja erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeudet ovatkin kohdanneet paljon kyseenalaistamista maailmanlaajuisesti ja tasa-arvo on ottanut takapakkia⁸⁸. Antigender-toimijat ovat onnistuneesti jarruttaneet poliittista keskustelua ja toimenpiteitä koskien sukupuolten tasa-arvoa, kuten esimerkiksi Istanbulin sopimuksen eli Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta, hyväksymistä niin EU:ssa kuin yksittäisissä valtioissakin. Syynä tähän on ollut se, että sopimuksen on nähty kantavan mukanaan gender-ideologiaa ja feminististä ideologiaa, eli olevan jälleen yksi eliittien keino tuputtaa omaa maailmankuvaansa muille⁸⁹.

Antigender-liikkeen mukaisen ajattelun lisääntyessä niin kansallisissa kuin kansainvälisissä organisaatioissa ei myöskään Euroopan unioni ole siltä välttynyt, ja Euroopan parlamenttiinkin kuuluu ryhmittymiä, jotka ovat selvästi äärikonservatiivisten arvojen gender-ideologian vastustuksen kannalla, kuten Euroopan konservatiivien ja reformistien ryhmä ECR, vuonna 2019 lakannut Vapauden ja suoran demokratian Eurooppa -ryhmä (EFDD) ja vuonna 2024 lakkautettu Identiteetti ja demokratia -ryhmä ID sekä sen edeltäjä Kansakuntien ja vapauden Eurooppa -ryhmän (ENF)⁹⁰. Antigender-toimijat ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia vastustavat verkostot vaikuttavat aktiivisesti myös EU-tasolla pyrkien vaikuttamaan

---

⁸⁶ Zacharenko 2020, 15.

⁸⁷ "These Words Are Disappearing in the New Trump Administration". The New York Times. <<https://www.nytimes.com/interactive/2025/03/07/us/trump-federal-agencies-websites-words-dei.html>> [luettu 18.3.2025].

⁸⁸ "Anti-gender-liikehdintä Suomessa ja EU:ssa -hanke". Naisjärjestöjen keskusliiton verkkosivut. <<https://naisjarjestot.fi/hankkeet/anti-gender-liike/>> [luettu 31.10.2024].

⁸⁹ Zacharenko 2020, 21-22.

⁹⁰ Kantola & Lombardo 2021, 568, 573.

päätöksentekoon niin lobbareiden ja järjestöjen, kuin myös suoraan verkostoihin kuuluvien meppien ja jäsenmaiden edustajien kautta⁹¹.

2.2 Äärikonservatismi ja oikeistopopulismi

Tarkastelemassani tausta-aineistossa on käytetty erilaisia termejä ja määritelmiä antigender-liikkeen taustavoimille. Eri termit sisältävät erilaisia painotuksia ja merkityksiä, joten on tärkeää määritellä mitä niillä tarkoitetaan. Esimerkiksi Agnieszka Graff ja Elżbieta Korolczuk erittelevät ei-liberaalit suuntaukset oikeistoon (the right), äärioikeistoon (the extreme right), populistiseen radikaaliin oikeistoon (the populist radical right) ja populistiseen oikeistoon (populist right tai right-wing populists). He itse toteavat termin populistinen oikeisto soveltuvan parhaiten tutkimaansa antigender-ilmiöön, sillä usein juuri valtavirtaa edustavat oikeistopopulistit hyödyntävät antigender-retoriikkaa sosiaalisen polarisaation ja vallan tavoittelun keinona.⁹² Tästä syystä päädyin myös omassa tutkimuksessani käyttämään pääasiassa termiä oikeistopopulismi.

Graff ja Korolczuk myös määrittelevät, että ero oikeistopopulismiin ja äärioikeiston välillä on erityisesti se, että jälkimmäiselle on keskeistä epätasa-arvon ideologiat kuten rasismi ja totalitarismi sekä väkivallan hyväksyntä “toisia” kohtaan. Radikaalia ääripäätä edustavat puolueet usein myös haastavat demokraattisia arvoja ja yhteiskuntapoliittista järjestystä muita enemmän. Esimerkkeinä oikeistopuolueista he mainitsevat Puolan Laki ja oikeus -puolueen sekä Unkarin Fideszin, jotka ovat siirtyneet yhä enemmän oikealle oikeistopopulismiin, kun taas Länsi-Euroopassa Ranskan Kansallinen liittouma ja Italian Lega ovat pehmentäneet politiikkaansa valtavirtapopulismiin tavoittaakseen laajemman kannattajakunnan ja jopa lisänneet retoriikkaansa viittauksia sukupuolten tasa-arvoon (gender-equality) strategisena keinona asettaa vastakkain liberaalin lännen ja äärikonservatiivisen islamin. Toisaalta Graff ja Korolczuk mainitsevat juuri oikeistopopulistien, kuten Laki ja oikeus -puolueen, Legan ja Kansallisen liittouman, olevan suurin uhka liberaalille demokratialle niiden suuren suosion sekä näennäisen maltillisuuden ja demokratian ja tavallisten ihmisten suojelejoina esiintymisen takia.⁹³

---

⁹¹ “Study shows how reproductive health and rights are targeted in the EU – and it undermines democracy”. Tampereen yliopisto. <<https://www.tuni.fi/en/news/study-shows-how-reproductive-health-and-rights-are-targeted-eu-and-it-undermines-democracy>> [luettu 6.11.2024].

⁹² Graff ja Korolczuk 2022, 25.

⁹³ Graff ja Korolczuk 2022, 25-26.

Konservatismi vastustaa edistysmielistä ja ihmisjärjen luovaa voimaa liioittelevaa näkemystä ihmiskunnasta ja yhteiskunnasta, sillä sen mukaan yhteiskuntajärjestys on se, joka luo inhimillisen järjen ja tahdon⁹⁴. Konservatismikin voidaan kuitenkin jakaa eri koulukuntiin sen mukaan, miten paljon ja millä tavalla ne vastustavat modernisaatiota ja toisaalta valtion roolia yhteiskunnassa.

Reaktionaarinen eli taantumuksellinen konservatismi (reactionary conservatism) vastustaa modernia kehitystä kuten globalisaatiota, liberalismia, monikulttuurisuutta ja tasa-arvopyrkimyksiä, ja pyrkii palauttamaan aiemmat yhteiskunnalliset olosuhteet, rakenteet ja arvot, eli vahvat kansalliset, uskonnolliset tai hierarkkiset järjestelmät. Radikaali konservatismi (radical conservatism) tarjoaa tähän perinteiden ja järjestyksen tuhoutumiseen radikaalin ratkaisun pyrkimällä aktiivisesti muuttamaan yhteiskuntaa. Tavoite ei kuitenkaan ole kääntää kelloa taaksepäin palaamalla vanhoihin perinteisiin, vaan rakentaa uusi järjestys konservatiivisten periaatteiden pohjalta käyttämällä radikaaleja ja jopa vallankumouksellisia keinoja.⁹⁵

Maltillinen konservatismi (moderate conservatism) hyväksyy modernin yhteiskunnan vaatimat muutokset ja on valmis sovittamaan ne yhteen konservatiivisten arvojen kanssa. Useimmat valtavirtaa edustavat eurooppalaiset oikeistopuolueet kuuluvatkin nykyään tähän luokkaan. Monet nykyajan populistiset ja nationalistiset puolueet sen sijaan edustavat uutta oikeistoa (the new right), joka yhdistää taloudellisen liberalismia ja sosiaalisen konservatismia vastustaen valtion laajaa roolia taloudessa ja korostaen perinteisiä arvoja. Tähän suuntaukseen kuuluu usein myös isänmaallisuus ja maahanmuuttokritiikki.⁹⁶

Postmoderni konservatismi (postmodern conservatism) taas vastaa perinteisen konservatismiin kohtaamiin haasteisiin muokkaamalla sitä nykyajan maailmaan sopivaksi hyödyntämällä postmodernia ajattelua kuten totuuden suhteellisuutta⁹⁷. Esimerkiksi Donald Trumpin ja muiden populistien politiikan voidaan tulkita edustavan postmodernia konservatismia, sillä siinä hyödynnetään totuuden suhteellisuutta ja kyseenalaistamista yhdessä muun populistisen retoriikan kanssa konservatiivisten tavoitteiden saavuttamiseen.

---

⁹⁴ O'Sullivan 2003, 151.

⁹⁵ O'Sullivan 2003, 151, 154-155.

⁹⁶ O'Sullivan 2003, 155, 157.

⁹⁷ O'Sullivan 2003, 162-163.

Antigender-liike ei ole yhden yhtenäisen poliittisen tahon tai ideologian ajama liike, vaan siihen kuuluu niin poliittista oikeistoa kuin uskonnollisia konservatiiveja, joita yhdistää yhteinen agenda. Siksi tarkkaa määritelmää liikkeeseen kuuluvalla konservatismille onkin vaikea tehdä, sillä se edustaa toisaalta reaktionaarista ja radikaalia konservatismia pyrkiessään puolustamaan perinteisiä arvoja ja rakentamaan uutta konservatiivista järjestystä, mutta myös uutta oikeistoa ja postmodernia konservatismia pyrkiessään hyödyntämään erilaisia taktiikoita perinteisestä poliittisesta osallistumisesta populistiseen retoriikkaan.

Käyttämässäni taustakirjallisuudessa esimerkiksi sekä Agnieszka Graff ja Elżbieta Korolczuk että Roman Kuhar ja David Paternotte puhuvat ultrakonservatismista, kun taas suurimmassa osassa muita lähteitä terminä on käytetty joko vain konservatismi tai äärikonservatismi. Näistä yhdistämällä ja toisaalta sitä korostamalla, että kyseessä on kaikkea muuta kuin maltillinen konservatismi, joka olisi valmis hyväksymään modernisaation tuomat muutokset yhteiskunnassa, käytän tutkimuksessani termiä äärikonservatismi kuvaamaan perinteisiä arvoja korostavaa ja yhteiskunnallista muutosta vastustavaa ajattelumaailmaa, joka yhdessä oikeistopopulismien kanssa toimii antigender-liikkeen taustavoimina.

3 Kamppailua arvoista ja toimivallasta

Antigender-liikkeen retoriikassa toistuvat usein tietynlaiset aiheet, jotka ovat muutoinkin tyypillisiä oikeistopopulisteille ja perustuvat usein pelkoon. Uskonnollisista lähtökohdistaan johtuen liikkeen argumentit perustuivat erityisesti aiemmin paljolti sen puolustamiseen minkä ajateltiin olevan normaalia ja luonnollista, vaikkakin tutkimusten mukaan ajan kuluessa ja liikkeen kehittyessä puhetavoissa on siirrytty jonkin verran pois naturalistisista ja uskonnollisista argumenteista⁹⁸. Lisäksi argumenteissa on huomattu olevan tukeutumista maalliseen, tieteelliseen tai jopa ihmisoikeuksiin perustuvaan kielenkäyttöön sukupuolten tasa-arvon vastustamiseksi väittämällä muun muassa, että tasa-arvo on jo saavutettu tai että tasa-arvon tavoittelu olisi osa radikaalia totalitaarista ideologiaa.⁹⁹

Parlamentin täysistuntopöytäkirjoista voidaankin havaita tiettyjä toistuvia argumentteja, jotka sopivat antigender-retoriikkaan, kuten gender-ideologian haitallisuus ja turmiollisuus perinteisille arvoille ja luonnolliselle perhemallille sekä muutenkin kaikelle normaalille elämälle. Pelon lietsominen kohdistuen erityisesti gender-ideologian haitalliseen vaikutukseen lasten hyvinvoinnille toistui myös usein, mikä ei ole yllätys, sillä se tuntuu saavan erityisen hyvin vastakaikua liikkeen kohdeyleisöltä vedotessaan erityisesti lasten vanhempien tunteisiin.

Tasa-arvon puolustajat sen sijaan puhuivat jatkuvasti sukupuolten tasa-arvon puolesta ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen tärkeydestä kaikilla politiikan osa-alueilla. Lisäksi toistuneita teemoja olivat muun muassa sukupuolten välisen palkkaeron vähentäminen, sukupuolikiintiöt ja sukupuolten tasapainon toteuttaminen esimerkiksi yritysmaailmassa ja instituutioissa, sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan puuttuminen sekä sukupuolisensitiivisen kasvatuksen toteuttaminen.

Euroopan unionissa ja erityisesti parlamentissa antigender-keskustelu kiihtyi vuodesta 2014 eteenpäin, minkä aiheutti erityisesti kaksi parlamentin käsittelyssä ollutta mietintöä.

Ensimmäinen oli niin sanottu “Estrela report” eli mietintö seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja niitä koskevista oikeuksista, jonka oli laittanut alulle portugalilainen S&D-ryhmän jäsen Edite Estrela ja joka hylättiin äänestyksessä vuonna 2013. Toinen oli “Lunacek report” eli mietintö homofobian ja seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan

---

⁹⁸ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 10-11.

⁹⁹ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 10-11.

sytyttävän vastaisesta EU:n etenemissuunnitelmasta, jonka takana oli itävaltalainen Greens/EFA-ryhmän Ulrike Lunacek ja jonka parlamentti hyväksyi helmikuussa 2014.¹⁰⁰

Tutkituissa täysistuntokeskusteluissa keskustelua tasa-arvoasioista herätti moni samankaltainen mietintö, kuten esimerkiksi saksalaisen S&D-ryhmän jäsenen Maria Noichlin mietintö EU:n naisten ja miesten tasa-arvostrategiasta vuoden 2015 jälkeen, italialaisen EFDD:n Laura Ferraran mietintö perusoikeuksien tilanteesta EU:ssa vuosina 2013 - 2014 sekä portugalilaisen GUE/NGL-ryhmän mepin João Pimenta Lopesin mietintö koskien naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämisyrittämiä EU:ssa. Lisäksi paljon keskusteltiin Istanbulin sopimuksen ratifioinnista, joka herätti vastustusta monissa mepeissä.

3.1 Arvokamppailu

Antigender-liikkeen toiminnassa on keskeistä perinteisten arvojen puolustaminen. Liikkeen edustajat näkevät usein itsensä ikään kuin oikeustaistelijoina, jotka puolustavat perinteisiä arvoja kuten heteronormatiivista ydinperhettä sekä miehisyyttä ja naiseutta haitallisia uusliberalistisia ideologioita vastaan. Näiden ideologioiden nähdään tuhoavan niin perinteistä luonnollisena pidettyä perhemallia kuin koko yhteiskuntaa, jonka pelätään kääntyvän ylösalaisin vähemmistön ja heidän vaatimustensa takia. Myös Euroopan parlamentin täysistuntokeskusteluissa vedottiin monta kertaa perinteisiin arvoihin ja niiden puolustamiseen. Tämäntapaisia ja muita antigender-ajattelun mukaisia lausuntoja tekivät erityisesti ne mepit, jotka kuuluivat joko ECR- ja EFDD-ryhmiin, mutta poikkeuksiakin oli.

Kesäkuun 2015 täysistunnossa oli käsittelyssä saksalaisen S&D-ryhmän Maria Noichlin raportti EU:n naisten ja miesten tasa-arvostrategiasta vuoden 2015 jälkeen. Keskustelussa muun muassa puolalainen ECR-ryhmän meppi Jadwiga Wiśniewska puhui koko ECR-ryhmän puolesta kertoessaan raportin vaarallisuudesta, sillä siinä ei ollut kyse todellisesta tasa-arvosta naisten ja miesten välillä eikä siinä kunnioitettu sukupuolten välisiä luonnollisia eroja. Sen sijaan raportti kannusti aborttiin, puuttui koulutukseen lisäämällä sukupuolinäkökulmaa kaikille koulutuksen tasoille ja tavoitteli sukupuolikiintiöitä yritysten hallituksiin. Näin ollen se rikkoi perheen luonnollista identiteettiä, tuki LGBT-ihmisten vanhemmuutta ja puuttui naisten ja miesten perinteisiin rooleihin eli pyrki purkamaan koko perheinstituuttia vaatien myös komissiota ja jäsenmaita mukaan tähän toimintaan.¹⁰¹

¹⁰⁰ Kuhar ja Paternotte 2017, 120-121.

¹⁰¹ EP:n sanatakat istuntopöytäkirjat 2015, Jadwiga Wiśniewska, 8.6.2015, 55.

Myös ranskalainen sitoutumaton meppi Mylène Troszczynski ilmaisi huolensa niin sanotun sukupuoliteorian turhuudesta ja haitallisuudesta:

Please explain to us: how is it possible to defend women by advocating gender theory and gender indifference? How is it possible to defend the lives of the most vulnerable by defending abortion as an inalienable right? How is it possible to defend the balance of the family by destroying its very concept and natural definition? You are holding everyone's good will hostage with intellectual theories that are not only scandalous but, above all, disconnected from reality. This report does no one any favours, least of all women, and it will further fuel voters' disgust if the European Union does not free itself from certain deadly ideologies.¹⁰²

Gender-ideologiaa pidettiin siis jopa hengenvaarallisena ja todellisuudesta irtautuneena. Kuten Slovakialainen ECR:n jäsen Branislav Škripek sanoi syyskuun 2015 istunnossa, jossa käsiteltiin raporttia perusoikeuksien tilanteesta EU:ssa vuosina 2013–2014, gender-ideologia edusti totalitarismia ja sellaista ideologiaa, joka johti vapauden puutteeseen, pelkoon ja vainoon sekä EU:n perusarvojen, kuten vapauden, demokratian ja moniarvoisuuden haastamiseen¹⁰³. Myös Jadwiga Wiśniewska puhui helmikuussa 2016 gender-ideologian vaaroista esittäen syrjinnän kohdistuvan nyt tavallisiin perinteisiin perheisiin:

You have created a situation in which traditional families may feel discriminated against because they are constantly told that they are old-fashioned, backward and un-European. ... Ladies and gentlemen, it is time to return to our roots. We must build on the values on which the European Union was founded. Do not be ashamed of our Christian heritage; we can draw wisdom and strength from it.¹⁰⁴

Wiśniewska puhui myös marraskuussa 2016 keskustelussa Istanbulin sopimuksen ratifioinnista gender-ideologian olevan ideologia, joka olettaa, että sukupuoli on sosiaaliskulttuurinen ilmiö ja että naisiin kohdistuva väkivalta johtuu patriarkalisesta yhteiskunnasta, joka onkin nyt gender-ideologian mukaan muutettava ainoaksi oikeaksi malliksi, eli vasemmistolaiseksi malliksi¹⁰⁵.

---

¹⁰² EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2015, Mylène Troszczynski, 8.6.2015, 64.

¹⁰³ EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2015, Branislav Škripek, 8.9.2015, 275.

¹⁰⁴ EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2016, Jadwiga Wiśniewska, 2.2.2016, 533.

¹⁰⁵ EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2016, Jadwiga Wiśniewska, 23.11.2016, 424.

Keskusteluissa esiintyikin paljon paheksuntaa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien ajamista kohtaan. Esimerkiksi syyskuun 2015 keskustelussa koskien raporttia perusoikeuksien tilanteesta EU:ssa ranskalainen ENF:n jäsen Marie-Christine Arnautu sanoi vastustavansa sitä sen vuoksi, että se oli syvästi tuhoisa tukiessaan varauksetta LGBTI-ryhmien jatkuvia vaatimuksia, kuten transsukupuolisten oikeutta vaihtaa sukupuolta tai samaa sukupuolta olevien henkilöiden oikeutta mennä naimisiin¹⁰⁶. Toinenkin ranskalainen ENF:n meppi, Nicolas Bay, sanoi pitävänsä raporttia LGBTI-propagandana¹⁰⁷.

Välillä paheksunta tosiaan johti myös siihen, että muuten hyvänä pidettyä raporttia vastustettiin sen vääränlaisen sisällön vuoksi. Meppit saattoivat äänestysperusteluissaan kertoa, kuinka käsittelyssä ollut mietintö tai ehdotus olisi ehkä muuten ollut hyvä, mutta sen nähtiin edustavan gender-ideologiaa ja uhkaavan liikaa perinteisiä arvoja, mistä syystä sen puolesta ei voitu äänestää. Näin kävi esimerkiksi tammikuun 2016 äänestyksessä koskien EU:n painopisteitä Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusneuvoston vuoden 2016 istunnoissa. Muun muassa bulgarialainen ECR:n meppi Angel Džambazki sanoi, ettei hänen ryhmänsä voinut tukea päätöslauselmaa, sillä siinä kiinnitettiin suurta huomiota LGBTI-oikeuksiin, joita he vastustivat, sillä he kannattivat perhe- ja kristillisten arvojen säilyttämistä.¹⁰⁸

Maltalainen S&D:n jäsen Miriam Dalli kertoi äänestäneensä raportin puolesta ja olleensa tyytyväinen siihen, että siinä puolustettiin LGBTIQ-oikeuksia ja jokaisen oikeutta sukupuoli-identiteetin ilmaisuun. Kuitenkin seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien osalta hän mainitsi äänestäneensä aina siihen viittaavia mainintoja vastaan, sillä hän vastusti aborttia.¹⁰⁹ Lisäksi slovakialainen EPP:n meppi Anna Záborská sanoi, että vaikka lauselmassa oli paljon hyvää, hän ei voinut tukea sitä kokonaisuudessaan, koska siinä korostettiin universaalia pääsyä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin, perhesuunnittelua, joka sisältää myös abortin, ehkäisyn ja keinohedelmöityksen, sekä sukupuoli-ideologiaa.¹¹⁰

Abortti osana lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia aiheuttikin paljon keskustelua ja vastustusta. Jopa ruotsalainen EPP:n jäsen Lars Adaktusson kertoi syyskuun 2015 keskustelussa

---

¹⁰⁶ EP:n sanatarkat istunteselostukset 2015, Marie-Christine Arnautu, 8.9.2015, 240.

¹⁰⁷ EP:n sanatarkat istunteselostukset 2015, Nicolas Bay, 8.9.2015, 241.

¹⁰⁸ EP:n sanatarkat istunteselostukset 2016, Ангел Джамбазки, 21.1.2016, 245.

¹⁰⁹ EP:n sanatarkat istunteselostukset 2016, Miriam Dalli, 21.1.2016, 243-244.

¹¹⁰ EP:n sanatarkat istunteselostukset 2016, Anna Záborská, 21.1.2016, 265-266.

perusoikeuksien tilanteesta EU:ssa näkevänsä, että raskauden yhteydessä on aina kaksi suojeltavaa yksilöä ja siksi oli yhteiskunnan edun mukaista pitää aborttien määrä alhaisena¹¹¹. Saman vuoden kesäkuun istunnossa, jossa käsiteltiin Maria Noichlin raporttia EU:n naisten ja miesten tasa-arvostrategiasta vuoden 2015 jälkeen puolalainen ECR-meppi Marek Jurek ilmaisi huolensa raportin aborttimyönteisyydestä samalla kertoen selvästi oman mielipiteensä siitä, mikä naisille oli tärkeää:

Let me share with you some research we have conducted in our country. It clearly shows that the typical supporter of abortion is a young, rich, single man, not a young, poor, married woman. Let us stand up for the right to have children, but let us also stand up for the rights of women and respect for what above all fulfills their natural predisposition – motherhood.¹¹²

Jurek kertoi myös maaliskuun 2017 keskustelussa koskien naisten ja miesten välistä tasa-arvoa käsittelevää raporttia sekä tasa-arvotyöhön käytettävää EU:n rahoitusta, kuinka vasemmisto oli väärässä kuvatessaan aborttia naisen oikeudeksi, sillä kyseessä oli hänen mielestään väkivaltainen teko syntymätöntä lasta kohtaan. Mutta lisäksi Jurek oli erityisen huolissaan siitä, kuinka aborttia voitaisiin laiksi tullessaan käyttää pakotteena naisia kohtaan, eli naiset voisi manipuloida ja pakottaa abortoimaan lapsensa joko kumppanin tai jopa lääkärin painostamana. Jurekin mielestä aborttia harjoittavat lääkärit olivat vaarallisia totalitaaristen taipumusten oireita.¹¹³ Tšekkiläinen EPP:n jäsen Michaela Šojdrová taas vastusti helmikuun 2017 keskustelussa käsiteltävänä olevaa mietintöä sukupuolten tasa-arvon edistämisestä mielenterveyden ja kliinisen tutkimuksen alalla, sillä siinä kehoitettiin aborttien saatavuuteen riippumatta lääkäreiden oikeudesta päättää asiasta omantuntonsa mukaan¹¹⁴.

Lisäksi Branislav Škripek puhui koko ECR-ryhmän puolesta huhtikuun 2017 keskustelussa, joka käsitteli suositusta neuvostolle naisten asemaa käsittelevästä komiteasta, väittäessään, ettei abortti ollut terveydenhuoltoa ja sanoessaan muun muassa olevansa tyytyväinen, että YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestön rahoitus oli lopetettu eikä Yhdysvallat enää rahoittanut pakotettuja abortteja ja tahdonvastaisia sterilisaatioita Kiinassa. Škripek oli vahvasti sitä mieltä, että aborttien väheneminen ei kuitenkaan tarkoittanut terveydenhuollon

---

¹¹¹ EP:n sanatarkat istunteselostukset 2015, Lars Adaktusson, 8.9.2015, 239.

¹¹² EP:n sanatarkat istunteselostukset 2015, Marek Jurek, 8.6.2015, 78.

¹¹³ EP:n sanatarkat istunteselostukset 2017, Marek Jurek, 13.3.2017, 84.

¹¹⁴ EP:n sanatarkat istunteselostukset 2017, Michaela Šojdrová, 13.2.2017, 91.

kieltämistä keneltäkään, vaan ennemmin suojeli naisia kauhuilta, joita hän kuvasi pelkoa lietsovalla tavalla:

This does not deny anyone maternal health care, as abortion-choice stakeholders in this House claim. Rather, it protects women from suffering the horrific ordeal of having their young baby torn limb from limb from the womb. These barbaric acts should cause an outcry, but not against me as the messenger, but against anyone cruel enough to support this gendercide. Feminists should be particularly outraged, as it is baby girls who are more often killed in the womb than boys. This is cruel, illegal discrimination. Let me be clear, abortion is not health care. There are no medical benefits. The EU should stay out of women's uteruses.¹¹⁵

Lisääntymisoikeuksien lisäksi keskustelua herätti lasten oikeudet ja vanhempien oikeudet kasvattaa omat lapsensa. Kuten Kuhar ja Paternotte mainitsevat, antigenderistien pelkona vaikuttaa olevan usein se, että gender-ideologiaa tuputettaisiin esimerkiksi koulussa lapsille. Lasten nähdään olevan erityisen vaarallisessa asemassa, sillä sukupuolen määritelmän kyseenalaistamisen ja sen rajojen hämärtämisen pelätään vaikuttavan lasten kehitykseen haitallisesti. Lisäksi gender-ideologian nähdään esimerkiksi seksuaalikasvatuksen myötä kannustavan lasten seksuaalisointiin ja jopa pedofiliaan.¹¹⁶

Vetoaminen lasten suojeluun onkin vanha argumentti, jolla on vastustettu niin seksuaalivähemmistöjen oikeuksia kuin nyt koko "gender-ideologiaakin". Gender-ideologian syyttäminen lasten indoktrinaatiosta on kuitenkin kyseenalaista siinä mielessä, että myös konservatiivinen ajattelutapa ja sen normalisointi on osaltaan indoktrinaatiota. Normaalina pidetty binaarinen sukupuoli-ajattelu ja heteronormatiivisuus, eli heteroseksuaalisuuden korostaminen normaalina, on jonkin tietyn ajatusmallin tuputtamista lapsille ja myös se voidaan nähdä haitallisena heidän kehitykselleen, sillä tästä normista poikkeavat yksilöt voivat joutua tai kokea joutuvansa tukahduttamaan itseään sopiakseen normiin.

27. marraskuuta 2014 parlamentti keskusteli ja äänesti päätöslauselmaesityksestä koskien YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 25. vuosipäivää. Äänestysesityksissään moni meppi sanoi äänestäneensä esityksen puolesta sen vuoksi, että sillä suojellaan lapsia. Kuitenkin esimerkiksi brittiläinen ECR:n jäsen Charles Tannock kertoi äänestäneensä tyhjää sen vuoksi,

---

¹¹⁵ EP:n sanatakat istuntopöytäkirjat 2017, Branislav Škripek, 5.4.2017, 225.

¹¹⁶ Kuhar ja Paternotte 2017, 6.

että siinä käsitellyt kysymykset varhaisesta seksuaalisoinnista ja sukupuoli-identiteetistä veivät häneltä mielestään vanhemman oikeudet. Lisäksi Tannock oli sitä mieltä, että lauselman aiheet olivat jäsenmaiden toimivallan alla, eikä EU:n.¹¹⁷

Samoin vanhempien oikeuksiin ja niiden riistämiseen vetosi slovenialainen EPP:n jäsen Alojz Peterle syyskuussa 2015. Äänestyksessä oli mietintö tyttöjen mahdollisuuksien parantamisesta EU:ssa koulutuksen avulla ja äänestyselityksessään Peterle oli huolissaan siitä, että mietintö tuki hänen mielestään gender-ideologiaa esittäessään kouluihin pakollista seksuaalikasvatusta ja riisti näin ollen vanhemmilta roolin lapsen pääkasvattajana. Hän toivoikin, että “let us let girls be girls”, jotta he voisivat keskittyä kouluttautumiseen.¹¹⁸ Myös Branislav Škripek pelkäsi EU:n ylittävän toimivaltansa ja näin ollen tukahduttavan vanhempien oikeuden kasvattaa omat lapsensa. Hänen mukaansa gender-ideologiaa tuputettiin parlamentin mietintöjen ja esitysten kautta tavoitteena indoktrinoida yhteiskuntaa ja erityisesti lapsia.¹¹⁹

Kesäkuun 2015 käsittelyssä koskien Maria Noichlin raporttia EU:n naisten ja miesten tasa-arvostrategiasta vuoden 2015 jälkeen saksalainen EFDD-ryhmän Beatrix von Storch vertasi Noichlin raporttia Estrelan raporttiin, joka oli vuonna 2013 hylätty seksuaali- ja lisääntymisterveyttä koskeva mietintö. Noichlin raportissa puhuttiin seksuaalikasvatuksesta ja perheoikeudesta yksinhuoltajille, joten von Storch muistutti koulujen ja perhepolitiikan olevan yksinomaan jäsenvaltioiden vastuulla eikä kenenkään muun, etenkin EU:n komission. Hän kyseenalaisti erityisesti seksuaalikasvatusta:

I quote the teaching content from page 42: Develop a positive attitude towards the socially constructed gender called gender and early childhood masturbation. This is recommended for the age group 0–4 years, 0–4! Ladies and Commissioner! Thank you for being here. I would like to ask you one thing: Strengthen the rights of parents where you are responsible for doing so. Strengthen and promote the family where you are responsible for doing so. But for God's sake, keep your hands off the children!¹²⁰

Toisinaan gender-ideologiaa pidettiin vain turhana hölynpölynä ja ihmisten tahallisenä ärsyttämisenä väitteillä, jotka eivät edes pitäneet paikkaansa. Esimerkiksi maaliskuun 2017

¹¹⁷ EP:n sanatakat istunteselostukset 2014, Charles Tannock, 27.11.2014, 95.

¹¹⁸ EP:n sanatakat istunteselostukset 2015, Alojz Peterle, 10.9.2015, 270.

¹¹⁹ EP:n sanatakat istunteselostukset 2015, Branislav Škripek, 10.9.2015, 274.

¹²⁰ EP:n sanatakat istunteselostukset 2015, Beatrix von Storch, 8.6.2015, 61-62.

istunnossa käsittelyssä oli raportti naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta Euroopan unionissa vuosina 2014–2015 sekä tasa-arvotyöhön käytettävästä EU:n rahoituksesta. Beatrix von Storch puhui puheenvuorollaan muun muassa sukupuolihölynpölystä (Gender-Quatsch) sekä totesi ihmisten olevan yksinkertaisesti miehiä ja naisia ja ettei tästä syystä koko yhteiskuntaa tule kääntää ylösalaisin “muutamien poikkeusten ja pienten vähemmistöjen vuoksi”:

Mr. President! Today we are discussing three proposals for the re-education of people on the basis of gender ideology. In the name of gender and anti-discrimination, marriage between a man and a woman is being discriminated against. The Noichl report recently spoke of the health risks posed by marriage. And now you are surprised at the growing resistance to this gender nonsense and want to analyse it. The analysis is simple: the vast majority of people are simply men and women. They get married or not. They become fathers and mothers, and they don't want the whole of society to be turned upside down because of a few exceptions and small minorities and for a lot of money.

People have very real problems: Work, pensions, health, safety - public toilets for the third sex and gender-friendly nature parks are not among them. That's why we, as a party, have only one word in our programme on the subject: not a cent for this nonsense.¹²¹

Helmikuussa 2019 käytiin keskustelu, jossa käsiteltiin naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon taantumaa EU:ssa. Vaikka jälleen suurin osa keskusteluun osallistujista tuntui olevan selvästi esitetyn päätöslauselman puolella ja pitävänsä tärkeänä asiana puuttua naisten kokemaan väkivaltaan, myös eriäviä ääniä kuului. Puolalainen sitoutumaton parlamentin jäsen Dobromir Sośnierz julisti tämänkin päätöslauselman olevan vain turhaa ihmisten ärsyttämistä:

Mr President! Mrs Lopez is worried here that she is observing hostile attitudes towards women's rights. These are, of course, such observations that are completely worthless, just like all this talk, this nonsense about inequality and discrimination. What you are really observing, is perhaps such impatience with your constant chatter, such a healthy reaction from a society that is inundated with this lying propaganda,

---

¹²¹ EP:n sanataikat istuntopöytäkirjat 2017, Beatrix von Storch, 13.3.2017, 76. DeepL-ohjelman käännös saksasta englantiin, alkuperäinen teksti liitteissä.

stuttering, preaching some kind of sick gender war, presenting a vision of the world in which the most important thing is that the ratio of X and Y chromosomes is the same everywhere. This is healthy and normal public impatience with people creating problems where there are none. And if you've been greasing up your farmhoppers for so many years, these diatribes, resolutions, reports, appeals, programmes, and haven't seen any meaningful results - you yourself say here that maybe even the opposite - that means you're doing it wrong, that means it's probably not working. So what is the conclusion for feminists from this? More of the same, more resolutions, more debate, more talk, further programmes, further appeals and so on, and further upsetting people.¹²²

Sośnierz siis sanoi, että tasa-arvon edistämisen yritykset ovat valheellista propagandaa ja riidan lietsontaa, vaikka samalla hän itse väittää, että tasa-arvon kannattajat tavoittelisivat esimerkiksi sitä, että X- ja Y-kromosomien suhde olisi kaikkialla identtinen. Hän ei nähnyt, että tällä hetkellä mitään ongelmaa olisi, vaan pitää tasa-arvotyötä ongelmien luomisena.

Antigenderistit pitävätkin gender-ideologiaa luonnon ja tieteellisten tosiasioiden vastaisena. Tämä näkyi myös joissain täysistunnoissa, joissa käsiteltävänä olevaa raporttia kritisoitiin esimerkiksi sen liiallisesta ideologisuudesta ja asiantuntemuksen ja tieteellisyyden puutteesta. Esimerkiksi helmikuussa 2017 keskustelussa sukupuolten tasa-arvon edistämisestä mielenenterveyden ja kliinisen tutkimuksen alalla Michaela Šojdrová ei voinut tukea esittelyssä olevaa mietintöä, sillä se edusti hänen mielestään gender-ideologiaa enemmän kuin asiantuntemusta¹²³. Samassa keskustelussa Branislav Škripek väitti raportin perustuvan valheellisiin gender-ideologisiin väitteisiin:

It certainly is not scientific research; for example, recital O, which says that 'whereas transgender identities are not pathological, but are deplorably still considered mental health disorders', and that this is a diagnosis that causes distress to those receiving it.

Recital R refers to 'gender-variant prepubescent children'. What are we doing confusing our children by encouraging them to choose their sex? This is a recipe for mental health problems. It is true that suicide is a huge problem among young men

---

¹²² EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2019, Dobromir Sośnierz, 12.2.2019, 225. DeepL-ohjelman luoma käännös puolasta englantiin, alkuperäinen teksti liitteissä.

¹²³ EPP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2017, Michaela Šojdrová, 13.2.2017, 91.

especially, but the cause is not the stereotyping of the two sexes. It is in fact the culture which confuses their God-given and natural capacities and nature.¹²⁴

3.2 EU:n toimivalta

Antigender-liikkeen ajatusmaailmaan kuuluu se, että monikansalliset instituutiot kuten EU ja YK nähdään korruptoituneina eliitteinä, jotka levittävät gender-ideologiaa ja rajoittavat valtioiden ja ihmisten itsemääräämisoikeutta¹²⁵. Täysistunnoissa voimakasta vastustusta herättivätkin erityisesti sellaiset raportit, joissa haluttiin puuttua EU:n taholta esimerkiksi koulutuksen ja yksityiselämän järjestämiseen sekä seksuaali- ja lisääntymisoikeuksiin. Esimerkiksi kesäkuun 2015 täysistunnossa Maria Noichlin sukupuolten tasa-arvoa käsittelevää raporttia koskevassa äänestyksessä moni, kuten Michaela Šojdrová, perusteli raportin vastaista äänestyskäyttäytymistään sillä, että vaikka jäsenet kannattivat tasa-arvoa, käsiteltiin raportissa esimerkiksi perheitä ja koulujen sukupuolikasvatusta, jotka eivät jäsenten mukaan kuuluneet EU:n toimivaltaan¹²⁶. Myös muun muassa Euroopan liberaalidemokraattisen puolueen ALDE:n irlantilainen meppi Marian Harkin vastusti raportin mainintaa siitä, että lisääntymisoikeudet tulisivat aina olla rajoittamattomat, sillä hänen mielestään tämä asia kuului jäsenmaiden päätäntävaltaan.¹²⁷

Brittiläinen EFDD:n jäsen Steven Woolfe mainitsi kyllä tukevansa sukupuolten tasa-arvoa käyttämällä termiä “gender equality”, mutta siitä huolimatta hän vastusti muiden ryhmänsä jäsenten tavoin raporttia ja totesi, ettei siinä todella ollut kyse sukupuolesta ja tasa-arvosta, vaan että se oli vain tapa komissiolle hallita Euroopan valtioita ja ihmisiä¹²⁸. Myös EFDD:n Bill Etheridge mielestä raportissa mentiin liian pitkälle ja EU:n toimivallan ulkopuolelle. Lisäksi Etheridge mainitsi tulevan Brexit-äänestyksen ja julisti EU:n huijaavan jäsenvaltioita luulemaan, että kyseessä olisi vain kauppasopimus, vaikka todellisuudessa kyseessä oli sosiaalinen suunnittelu ja hyökkäys perinteisiä arvoja vastaan.¹²⁹

Iso-Britannian tilanteeseen viittasi myös EFDD:n brittiläinen jäsen Margot Parker, joka maaliskuun 2017 istunnon naisten ja miesten välistä tasa-arvoa käsittelevän raportin sekä tasa-

---

¹²⁴ EPP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2017, Branislav Škripek, 13.2.2017, 92.

¹²⁵ Kuhar ja Paternotte 2017, 7.

¹²⁶ Esim. EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Michaela Šojdrová, 9.6.2015, 102.

¹²⁷ Esim. EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Daniel Hannan, 9.6.2015, 103; Jill Seymour, 9.6.2015, 105; Marian Harkin, 9.6.2015, 105.

¹²⁸ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Steven Woolfe, 9.6.2015, 106–107.

¹²⁹ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Bill Etheridge, 9.6.2015, 105.

arvotyöhön käytettävän EU:n rahoituksen käsittelyssä sanoi kyllä tukevansa väkivallan ja syrjinnän torjuntaa, mutta vastusti EU-budjetin kasvattamista näihin tarkoituksiin. Hän myös kritisoi EU:n ajamia sukupuolikiintiöitä yritysten hallituksissa ja vaaleissa sekä puuttumista perheiden sisäiseen kotitöiden jakoon. Lopuksi hän muistutti Yhdistyneen kuningaskunnan hyväksyneen samapalkkaisuuslain jo 70-luvulla ennen EU-jäsenyyttä, mikä osoitti, ettei maan tarvinnut nojata EU:hun naisten oikeuksissa.¹³⁰

Syyskuussa 2015 käsittelyssä perusoikeuksien tilanteesta EU:ssa Branislav Škripek kertoi tyytymättömyytensä raportin aiheisiin, jotka hänen mielestään kuuluivat jäsenmaiden, eivätkä EU:n kompetenssiin. Lisäksi hän piti raporttia yhteiskunnan indoktrinointina gender-ideologiaan ja puuttumisena kansalaisten yksityiselämään.¹³¹ Myös esimerkiksi Lars Adaktusson kertoi äänestäneensä raporttia vastaan, sillä se oli riidassa toissijaisuusperiaatteen kanssa ja käsitteli asioita kuten avioliitto ja abortti, jotka kuuluivat Adaktussonin mielestä päätettäväksi kansallisella tasolla eikä EU:n toimielimissä¹³².

Škripek syytti unionia toimivaltansa ylittämisestä myös esimerkiksi tammikuun 2016 äänestysesityksessä koskien päätöslauselmaa kulttuurienvälisen vuoropuhelun, kulttuurisen monimuotoisuuden ja koulutuksen roolista EU:n perusarvojen edistämiseksi. Hän äänesti lauselmaa vastaan, sillä siinä hänen mukaansa sivuutettiin subsidiariteettiperiaate ja pyrittiin sanelemaan, mitä arvoja jäsenmailla tulisi olla:

This report on fundamental rights and European values contained some encouraging points; emphasising the importance of defending freedom of religion and conscience and recognising the family as the first place children are introduced to the ‘culture, values and norms of their society’. However I voted against this report because it ignored the principle of subsidiarity, seeking to dictate what those values were to sovereign Member States. It also focused on gender ideology and LGBTI rights, rather than rights and responsibilities for all European citizens.¹³³

Helmikuussa 2019 käytiin keskustelu, jossa käsiteltiin komissiolle esitettyä kysymystä koskien naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon taantumaa EU:ssa. Komissioon vetosi esimerkiksi Marek Jurek, joka muistutti jäsenmaiden oikeudesta päättää omista asioistaan ja

¹³⁰ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2017, Margot Parker, 13.3.2017, 73.

¹³¹ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Branislav Škripek, 8.9.2015, 275.

¹³² EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Lars Adaktusson, 8.9.2015, 239.

¹³³ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2016, Branislav Škripek, 19.1.2016, 268–269.

myös siitä, haluavatko he hyväksyä Istanbulin sopimuksen vai eivät. Jurek pyysi komissiota kunnioittamaan jäsenmaiden halua pidättäytyä sopimuksen hyväksynnästä ja huomautti komissiolla olevan velvollisuus puolustaa jäsenmaitaan¹³⁴. Tähän sukupuolten tasa-arvosta vastaava komissaari Věra Jourová myöhemmin vastasikin komission tietysti kunnioittavan itsenäisten valtioiden oikeutta päättää asiasta, mutta huomautti olevan tärkeää selvittää Istanbulin sopimusta koskevia väärinymmärryksiä ja harhaanjohtavia tietoja¹³⁵.

Sen lisäksi, että keskustelua käytiin EU:n vaikutusmahdollisuuksista jäsenmaihinsa, käsiteltiin täysistunnoissa myös sitä, miten paljon ja millä tavoin EU saisi vaikuttaa muuhun maailmaan. Yksi EU:n tärkeimmistä toimintatavoista on vaikuttaa normatiivisen vallan kautta harjoittaen strukturaalista eli rakenteellista ulkopoliittikkaa. Se siis pyrkii politiikassaan edistämään sellaisten rakenteiden muodostumista niin kansainvälisessä yhteisössä kuin yksittäisissä valtioissakin, jotka edistävät sen omia ulkopoliittisia tavoitteita sekä vastaavat sen omia arvoja, kuten tasa-arvoa ja demokratiaa. Toiminnassaan EU pyrkiikin myötävaikuttamaan toiminnan kohteena oleviin maihin niin että niiden sisäiset rakenteet kuten demokraattinen hallinto, talousjärjestelmä ja oikeusvaltioperiaate vahvistuisivat.¹³⁶

EU:n toimintaa kuitenkin kritisoi esimerkiksi Branislav Škripek, joka lokakuussa 2015 keskustelussa EU:n tasa-arvon ja naisten aseman vahvistamista koskevan toimintasuunnitelman uudistamisesta kehitysyhteistyön yhteydessä sanoi, että EU koitti tuputtaa gender-ideologiaa aggressiivisesti kehitysyhteistyön yhteydessä¹³⁷.

Helmikuussa 2015 käsiteltiin raporttia koskien EU:n ja AKT-maiden yhteisen parlamentaarisen edustajakokouksen toimintaa ja uuden maiden välisen sopimuksen tekemistä. Komissaari Neven Mimica mainitsi omalla puheenvuorollaan parlamentin vaatineen tulevaan sopimukseen selkeää mainintaa syrjimättömyydestä seksuaali- ja sukupuoli-identiteetin perusteella. AKT-maat olivat vastustaneet tätä, mutta kuitenkin nyt uuteen muotoiluun saatiin sisällytettyä YK:n julistuksen mukainen sanamuoto, joka mahdollistaa LGBTI-oikeuksien käsittelyn. Mimican mukaan EU on säännöllisesti

---

¹³⁴ EP:n sanatakat istunteselostukset 2019, Marek Jurek, 12.2.2019, 229.

¹³⁵ EP:n sanatakat istunteselostukset 2019, Věra Jourová, 12.2.2019, 229–230.

¹³⁶ Clerc ja Elo 2014, 380-381.

¹³⁷ EP:n sanatakat istunteselostukset 2015, Branislav Škripek, 7.10.2015, 396.

keskustellut AKT-maiden kanssa ihmisoikeuksista ja myös LGBTI-kysymyksistä ja aikoi jatkaa tätä, vaikka maiden haluttomuus keskustella asiasta olikin tunnistettu.¹³⁸

Saksalainen ECR-meppi Arne Gericke kuitenkin toi ilmi tyytymättömyytensä raporttiin, sillä siinä painotettiin hänen mielestään liikaa eurooppalaista näkökulmaa koskien sukupuolikeskustelua. Hän huomautti, ettei ollut täysin asiaa vastaan, mutta kertoi afrikkalaisten kollegoidensa sanoneen heillä olevan suurempiakin ongelmia: “People, we have bigger problems - please understand that!” Gericken mielestä tämä tuli hyväksyä eikä vieraantua todellisuudesta.¹³⁹

Sen sijaan esimerkiksi kroatialainen EPP:n jäsen Davor Ivo Stier oli sitä mieltä, että edustajakokous sai ja sen täytyi toimia foorumina, jossa voitiin keskustella myös vaikeista ja kiistanalaisista asioista avoimella ja rehellisellä tavalla. Yksi näistä asioista olivat yleismaailmalliset ihmisoikeudet ja jokaisen yksilön oikeus ihmisarvoon rodusta, uskonnosta, kansallisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta. Hän kuitenkin tunnisti, että erityisesti viimeiseen liittyen jotkut parlamentin jäsenet kokivat, että EU:n asema toimi toisinaan pohjana uudentyyppiselle eurooppalaiselle kulttuuri-imperialismille. Siitä huolimatta hänen mielestään oli tärkeää jatkaa dialogia myös kiistanalaisista asioista ja kommunikoida erityisesti ihmisoikeuksista, sillä ne koskivat kaikkia.¹⁴⁰ Samoin saksalainen S&D:n jäsen Norbert Neuser mainitsi EU:n arvojen - ihmisoikeudet, ilmaisunvapaus, yksilönvapaudet ja seksuaalinen vapaus - antavan unionille hienon mahdollisuuden ja etulyöntiaseman kohdata kumppanimaansa luotettavasti näiden arvojen pohjalta¹⁴¹.

3.3 Turha tasa-arvotyö

Osa parlamentin jäsenistä vaikutti olevan sitä mieltä, että tasa-arvotyö oli turhaa. Oikeistopopulistit usein argumentoivatkin tasa-arvon tavoittelua vastaan sillä, että tasa-arvo on heidän näkemyksensä mukaan jo saavutettu¹⁴². Toisinaan taas mepit saattoivat pitää tasa-arvotyötä tärkeänä, mutta keinoja väärinä. Esimerkiksi marraskuussa 2015 keskustelussa naisten kokeman väkivallan poistamisesta EU:sta puolalainen ECR:n jäsen Karol Karski oli kyllä sitä mieltä, että naisiin kohdistuvaan väkivaltaan tuli puuttua, mutta hänen mielestään

¹³⁸ EP:n sanatakat istunteselostukset 2015, Neven Mimica, 10.2.2015, 103.

¹³⁹ EP:n sanatakat istunteselostukset 2015, Arne Gericke, 10.2.2015, 104.

¹⁴⁰ EP:n sanatakat istunteselostukset 2015, Davor Ivo Stier, 10.2.2015, 105.

¹⁴¹ EP:n sanatakat istunteselostukset 2015, Norbert Neuser, 10.2.2015, 105-106.

¹⁴² Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 10-11.

Istanbulin sopimus tai ehdotettu direktiivi koskien naisiin kohdistuvan väkivallan poistamista eivät hyödyttäneet tässä mitenkään. Sen sijaan hän näki nämä välineinä ideologisessa taistelussa perinteisiä arvoja ja perhettä kohtaan, joille sivilisaatio perustui ja näin ollen osana gender-ideologiaa.¹⁴³

Myös sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen sekä esimerkiksi sukupuolikiintiöt nähtiin toimimattomina tasa-arvotyön välineinä. Esimerkiksi tammikuun 2016 käsittelyssä ollut raportti naisten yrittäjyyden esteistä Euroopassa kohtasi vastustusta muun muassa ALD:n tšekkiläisiltä mepeiltä Dita Charanzovált ja Martina Dlabajovált juuri siksi, että siinä vaadittiin sukupuolikiintiöitä ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista, joiden mepit eivät nähneet edesauttavan asiaa¹⁴⁴. Maaliskuun 2015 keskustelussa naisten ja miesten tasa-arvon edistymisestä EU:ssa vuonna 2013 brittiläinen EFDD:n jäsen Louise Bours piti sukupuolikiintiöitä ja positiivisen syrjinnän naisten hyväksi olevan jopa naisia halventavaa. Hänen mielestään naiset olivat täysin kykeneväisiä kilpailemaan johtopaikoista eivätkä tarvitse EU:ta saamaan heidät näyttämään vain heikommilta¹⁴⁵.

Myös Euroopan tasa-arvoinstituutti kohtasi vastustusta parlamentin keskusteluissa. Sitä käsiteltiin muun muassa huhtikuussa 2015, jolloin äänestettiin instituutin varainhoidon vastuuvapaudesta tilikaudelta 2013. Äänestysesityksissään moni, erityisesti ECR:n jäsen sekä sitoutumaton meppi, sanoi äänestäneensä päätöslauselmaa vastaan selvityksen epäselvyyksien vuoksi. Muutama kuitenkin sanoi syykseen myös ideologiset syyt. Muun muassa Beatrix von Storch sanoi äänestäneensä budjettiesitystä vastaan, sillä hänen mielestään tasa-arvoinstituutti oli taantumuksellinen, tuhlassi veronmaksajien rahoja ja olisi lopultakin lakkautettava. Instituutti harjoitti von Storchin mukaan yhteiskunnallisten normien ja arvojen poliittista ohjausta vailla demokraattista legitimitettä ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen avulla pyrki poistamaan miesten ja naisten väliset erot. Lisäksi ideologisista syistä se jätti ajamatta niiden naisten asiaa, jotka huolehtivat perheestään kotona ja joutuivat epäoikeudenmukaisen verotuksen ja sosiaaliturvajärjestelmän puutteen vuoksi epäedulliseen asemaan.¹⁴⁶

¹⁴³ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Karol Karski, 25.11.2015, 513.

¹⁴⁴ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2016, Dita Charanzová 19.1.2016, 340; Martina Dlabajová 19.1.2016, 346.

¹⁴⁵ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Louise Bours, 9.3.2015, 39.

¹⁴⁶ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Beatrix von Storch 29.4.2015, 794.

Von Storch ilmaisi toiveensa tasa-arvoinstituutin lakkauttamisesta myös jo lokakuussa 2014¹⁴⁷ sekä toukokuussa 2017, jolloin hän sanoi viraston vain edistävän gender-ideologiaa¹⁴⁸. Myös esimerkiksi ranskalaiset sitoutumattomat mepit Nicolas Bay, Aymeric Chauprade ja Gilles Lebreton äänestivät huhtikuussa 2015 instituutin varainhoidon vastuuvapauden esitystä vastaan, sillä tasa-arvoinstituutti harjoitti heidän mielestään LGBTI-propagandaa naisten ja miesten tasa-arvon edistämisen varjolla¹⁴⁹.

Tasa-arvoinstituutin lisäksi myös sukupuolentutkimusta pidettiin turhana, mikä sopii hyvin antigender-retoriikkaan, joka tyypillisesti hyökkää akateemista feminististä tutkimusta vastaan¹⁵⁰. Esimerkiksi kesäkuussa 2015 Maria Noichlin tasa-arvoraportin äänestysseleityksissä brittiläinen EFDD:n jäsen David Coburn ilmaisi tyytymättömyytensä ja mielipiteensä siihen, että jäsenmaiden tulisi saada itse päättää raportin asioista, eikä EU:n. Samalla hän sanoi sukupuolentutkimuksen ja feministisen tutkimuksen yliopistoissa olevan rahan tuhlausta, erityisesti kun samaan aikaan taantuman takia ihmiset joutuivat rahan puutteessa käymään ruokapankeissa¹⁵¹.

Retorisena keinona osa mepeistä myös tuntui tarkoituksella takertuvan sanamuotoihin ja niiden merkityksiin. Esimerkiksi lokakuussa 2015 Louise Bours kyseenalaisti käsiteltävänä olevaa raporttia koskien miesten ja naisten tasa-arvoa ja yhdenvertaista kohtelua työhön pääsyssä ja työelämässä sen sanavalintojen vuoksi:

Mr President, I say to the House: the Members all seem in a pretty confused state to me. You do not really know what it is you want. You have now started to contradict yourselves completely – which I know is absolutely nothing new for this place, but now it is so blatant. In paragraph 34, you call for EU gender-neutral job classifications and evaluation systems, yet, in paragraph 13, you demand the introduction of binding gender quotas. So what is it? Jobs based on the gender of a person, or jobs irrespective of the gender? Do you want to fight discrimination or don't you?¹⁵²

---

¹⁴⁷ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2014, Beatrix von Storch, 22.10.2014, 79.

¹⁴⁸ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2017, Beatrix von Storch, 31.5.2017, 114.

¹⁴⁹ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Nicolas Bay, Aymeric Chauprade, Gilles Lebreton, 29.4.2015, 780-781.

¹⁵⁰ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 29-30.

¹⁵¹ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, David Coburn, 9.6.2015, 105-106.

¹⁵² EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Louise Bours, 8.10.2015, 59.

Toisaalta sukupuoleen ja tasa-arvoon liittyvien sanojen kanssa vaikutti olevan myös todellista epäselvyyttä, kuten Beatrix von Storch asian esitti:

The second point I would like to highlight is important: 'We reaffirm the need for clear definitions, for example with regard to the gender pay gap.' Very true! We urgently need to define clear terms: What is gender, what is sexual identity, what is gender identity? What are these things? Let's define them and then talk about them, instead of talking without knowing what we are talking about.¹⁵³

Samoin marraskuun 2016 keskustelussa koskien Istanbulin sopimusta ja sen ratifiointia, italialainen Daniela Aiuto puhui EFDD-ryhmän puolesta pohtiessaan, että syy siihen, miksi jotkut valtiot vastustivat sopimuksen ratifiointia, ei todennäköisesti ollut se, että ne olisivat väkivallan kannalla, vaan se, että sopimuksen sisältö ulottui väkivallan torjunnan aihepiiriin ulkopuolelle. Ensimmäistä kertaa kansainvälisessä sopimuksessa otettiin käyttöön sukupuolen sosiaalinen määritelmä, mikä tuli sitovaksi sopimuksen ratifioineille valtioille. Aiuton mukaan olikin ymmärrettävää, että valtiot, joissa sukupuolikeskustelu oli monimutkaisempaa, olivat haluttomampia ratifiointiin, ja jos tätä pakottamista ei olisi tehty, ne olisivat luultavasti olleet siihen valmiimpia. Aiuto pyysikin, että muodollisten seikkojen sijaan keskityttäisiin enemmän siihen mitä yksittäisissä maissa todella tapahtuu.¹⁵⁴

3.4 Puolustuspuheenvuorot

Antigender-retoriikan mukaisten puheenvuorojen vastapainona täysistunnoissa kuultiin myös tasa-arvon puolesta puhuvia argumentteja ja vaikka antigenderismi ja oikeistopopulismi vaikutti olevan runsasta, oli tasa-arvon kannattajia silti selvästi enemmän. Euroopan parlamentti onkin tavallisesti ollut EU instituutioista demokraattisin ja tasa-arvoisin ja naisten osuuskin jäsenistöstä on kasvanut 40 prosenttiin vuonna 2019. Lisäksi parlamentti on tavallisesti tukenut sukupuolten tasa-arvopolitiikkaa, vaikkakin 2010-luvulla tämä väheni aikaisemmasta samaan aikaan kun populistisista ryhmistä ja mepeistä on tullut merkittävä vähemmistö parlamentissa.¹⁵⁵

Puolustuspuheenvuoroissa mepit kuitenkin ahkerasti puolustivat tasa-arvon ja sen edistämisen tärkeyttä. Esimerkiksi kesäkuun 2015 täysistunnossa Maria Noichlin sukupuolten tasa-arvoa

¹⁵³ EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2015, Beatrix von Storch, 8.10.2015, 58.

¹⁵⁴ EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2016, Daniela Aiuto, 23.11.2016, 418-419.

¹⁵⁵ Kantola ja Lombardo 2021, 566.

käsittelevää raporttia koskevassa äänestyksessä puolustuspuheenvuoroja pidettiin erityisesti ALDEn, GUE/NGL-ryhmän sekä S&D-ryhmän jäsenien tahoilta¹⁵⁶. Esimerkiksi brittiläinen S&D-ryhmittymään kuulunut Neena Gill puolusti raporttia esittämällä, että EU todella voisi toimia sukupuolten tasa-arvon turvaamiseksi. Gill oli huolissaan antigenderismiä edustavien radikaalien perinteisiä arvoja ajavien liikkeiden eli “anti-gender radical traditionalist movements” hyökkäyksistä raporttia vastaan ja pyrkimyksistä ajaa laimennettua näkemystä sukupuolten tasa-arvosta¹⁵⁷.

Maaliskuussa 2017 brittiläinen S&D-ryhmän Julie Ward muistutti naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon tärkeydestä keskustelussa, jossa käsiteltiin raporttia naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta EU:ssa 2014–2015. Ward myös mainitsi antigenderismin yhdessä misogynian sekä konservatiivisten ja nationalististen puolueiden kanssa olevan tuhoamassa feministien aikaansaannoksia ja vuosikymmenten aikana kovalla työllä voitettuja oikeuksia.¹⁵⁸ Ward toisti huolensa antigender-kampanjoinnista helmikuussa 2019 toivoen parlamentin puuttuvan naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon haastamiseen Euroopassa, erityisesti koska myös parlamentissa oli mukana tällaisia tasa-arvoa kyseenalaistavia voimia. Ward piti vaarallisena sitä, että konservatiiviset voimat olivat tulleet vahvemmiksi ja onnistuneet vakuuttamaan yhä useampia ihmisiä olevansa historian oikealla puolella. Lisäksi Ward ilmaisi huolensa Istanbulin sopimuksen ratifioinnista, joka oli hidasta, vaikka se oli paras laillinen väline taisteluun sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa vastaan.¹⁵⁹

Istanbulin sopimusta puolusti myös muun muassa ruotsalainen Anna Maria Corazza Bildt, joka piti puheenvuoron EPP-ryhmänsä puolesta maaliskuussa 2018:

There has been much misrepresentation of the Convention, for instance, in Bulgaria, Croatia, Poland, Slovakia, and even Ukraine. The Council of Europe Commissioner for Human Rights recently clarified that the arguments pretending that the word ‘gender’ has hidden purposes are simply not true. He said that it means the socially constructed roles and behaviours that a society considers appropriate for women and

---

¹⁵⁶ Esim. EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2015, Филиз Хюсменова, 9.6.2015, 104; Pablo Iglesias, 9.6.2015, 104.

¹⁵⁷ EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2015, Neena Gill, 9.6.2015, 127–128.

¹⁵⁸ EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2017, Julie Ward, 13.3.2017, 83.

¹⁵⁹ EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2019, Julie Ward, 12.2.2019, 228–229.

men. It is about combating stereotypes. It is not against the traditional family. It is violence that endangers families, not the Convention.¹⁶⁰

Helmikuun 2019 keskustelu käsitteli komissiolle esitettyä kysymystä koskien naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon taantumaa EU:ssa. Kysymyksen esitti naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan puolesta vasemmistoryhmän portugalilainen meppi João Pimenta Lopes. Pimenta Lopes kertoi keskustelun aloituspuheenvuorossaan, miten naisten oikeudet ovat heikentyneet suuresti viimeisen vuosikymmenen aikana. Euroopassa harjoitettu matalapalkkapolitiikka, työaikojen sääntelyn purku ja eläkeiän nostaminen ovat aiheuttaneet syrjintää naisia kohtaan, kuten myös sosiaalipalveluiden ja julkisten palveluiden heikennykset. Lisäksi oikeistopolitiikka, jota EU on Pimenta Lopesin mukaan sekä tukenut että osittain itse toteuttanut on pahentanut työmarkkinoiden epävarmuutta.¹⁶¹

Erityisesti Pimenta Lopes näki julkisten terveystalveluiden rapauttamisen sekä hyökkäykset seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksia vastaan hyökkäyksinä ylipäätään naisten oikeuksia vastaan. Hän totesi, että pyrkimykset puuttua vapaaehtoiseen raskaudenkeskeytykseen ja asianmukaiseen lisääntymisterveydenhuoltoon ovat tunnettuja eikä niitä voida hyväksyä. Hän julistikin tasa-arvon vahvistamisen ja väkivallan vastaisen taistelun lainsäädännöllä ja esimerkiksi Istanbulin sopimuksella olevan välttämätöntä, mutta että lainsäädännön lisäksi tuli varmistaa oikeuksien toteutuminen käytännössä. Pimenta Lopesin sanoin tasa-arvotoimissa ja kaikenlaisen väkivallan torjunnassa ei saisi olla sijaa näennäisille politiikoille ja pinnallisille ratkaisuille.¹⁶²

Sukupuolten tasa-arvosta vastaava komissaari Věra Jourová toi omassa puheenvuorossaan esille Istanbulin sopimuksen tärkeyden taistelussa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja lähisuuhdeväkivaltaa vastaan ja huomautti sopimuksen vahvistamisen olevan haastavaa joissain jäsenvaltioissa. Jourován mukaan sopimuksen ympärillä käytävä poliittinen ja julkinen keskustelu oli hyvä esimerkki ajankohtaisen tasa-arvoa ja naisten oikeuksia vastaan kohdistuvan hyökkäyksen vaikutuksista. Jourován mielestä olikin tärkeää tuoda ilmi

---

¹⁶⁰ EP:n sanatarkat istuntopielostukset 2018, Anna Maria Corazza Bildt, 12.3.2018, 67.

¹⁶¹ EP:n sanatarkat istuntopielostukset 2019, João Pimenta Lopes, 12.2.2019, 220–221.

¹⁶² EP:n sanatarkat istuntopielostukset 2019, João Pimenta Lopes, 12.2.2019, 220–221.

sopimuksen tarkoitus väkivallan ehkäisyssä ja tehdä selväksi, ettei sillä ollut mitään salattuja tarkoituksia tai vaikutuksia, kuten sitä vastustavat tahot pelkäsivät.¹⁶³

Jourová myös kertoi jakavansa monien huolen siitä, että Euroopassa on yhä enenevässä määrin populistisia ja ekstremistisiä suuntauksia, jotka ilmenevät seksistisinä ja rasistisina vihapuheina ja naisten oikeuksien polkemisena. Jourová mainitsikin sukupuolten tasa-arvon yhtenä EU:n perusarvona olevan unionin toiminnan keskiössä komission sukupuolten tasa-arvostrategian ohjaamana ja myös silloisen unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan Federica Mogherinin tukemana.¹⁶⁴ Ylikansallisena elimenä komissiolla onkin mahdollisuus ja toisaalta myös velvollisuus pitää esimerkiksi parlamenttia selkeämmin kiinni unionin perusarvoista ja varmistaa niiden toteutuminen. Jourován jälkeen puheenvuoron EPP-ryhmän puolesta pitänyt Sirpa Pietikäinen toivoi myös, että komissio puuttuisi aktiivisemmin ja voimakkaammin sukupuolten tasa-arvoon kohdistuneeseen iskuun ja haastaisi jäsenvaltioita niiden toimissa kaikilla elämän osa-alueilla¹⁶⁵.

Keskusteluissa läsnä olleet komissaarit vaikuttivatkin lähtökohtaisesti puolustavan sukupuolten tasa-arvoa ja vähemmistöjen oikeuksia. Esimerkiksi kroatialainen komissaari Neven Mimica piti syyskuun 2014 istunnon keskustelussa koskien EU:n vuosikertomusta ihmisoikeuksista ja demokratiasta puheenvuoron, jossa hän puolusti ihmisten vapautta seksuaali- ja sukupuoli-identiteettiä ilman syrjintää ja muistutti vuonna 2013 käyttöön otetuista suuntaviivoista suojella seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen ihmisoikeuksia ja vapautta itseilmaisuuksiin:

The EU has shown an equally active commitment to combating discrimination, especially discrimination based on sexual orientation and gender identity. We have never refrained from stating our belief that all people are created equal and that no cultural, societal or religious traditions can be invoked to justify any form of discrimination. Gender has always been a top priority.¹⁶⁶

Samassa helmikuun 2019 täysistunnossa keskusteltiin myös intersukupuolisten ihmisten oikeuksista, joita koskien muutama meppi oli esittänyt suullisia kysymyksiä komissiolle. Keskustelun yhteydessä yksi kysymyksen esittäjistä, saksalainen Vihreät / Euroopan vapaa

¹⁶³ EP:n sanatakat istuntopöytäkirjat 2019, Věra Jourová, 12.2.2019, 221–222.

¹⁶⁴ EP:n sanatakat istuntopöytäkirjat 2019, Věra Jourová, 12.2.2019, 221–222.

¹⁶⁵ EP:n sanatakat istuntopöytäkirjat 2019, Sirpa Pietikäinen, 12.2.2019, 222–223.

¹⁶⁶ EP:n sanatakat istuntopöytäkirjat 2014, Neven Mimica, 18.9.2014, 7.

allianssi -ryhmään kuuluva Terry Reintke puhui intersukupuolisten ihmisten ja heidän oikeuksiensa puolesta ja esitti huolensa siitä, miten seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeudet olivat uhattuna. Hän käytti termiä “binary-gender ideology” kuvaamaan binaarista eli kaksijakoista sukupuoli- jaottelua, joka on normatiivisen asemansa takia syynä intersukupuolisten ihmisten sortamiseen. Tämä jaottelu on nimittäin johtanut siihen, että monet intersukupuoliset henkilöt ovat joutuneet tahtomattaan hoitoihin, pakkosterilisaatioon ja kirurgisiin toimenpiteisiin, sekä joutuneet kärsimään sukupuolensa aiheuttamasta stigmasta ja syrjinnästä.¹⁶⁷

Maaliskuun 2015 käsittelyssä koskien Marc Tarabellan mietintöä Naisten ja miesten tasa-arvon edistymisestä EU:ssa vuonna 2013 itävaltalainen Verts/ALE-ryhmän Ulrike Lunacek vastasi niille mepeille, jotka haukkuivat raporttia turhaksi, rahantuhlaukseksi ja EU:n toimivallan ulkopuoliseksi muistuttamalla, että feministit ovat jo vuosikausia taistelleet sukupuolten välistä palkkaeroa, lasikattoja, naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, sukupuolistereotyypppejä ja itsemääräämisoikeuden puutetta vastaan ja vaikka asiat olivatkin parantuneet, ne eivät edelleenkään olleet täysin hyvin ja siksi tällaisia raportteja tarvittiin edelleen. Lisäksi hän otti kantaa seksuaali- ja lisääntymisterveyden tärkeyteen: pidetty.

Let me say to all of you on the other side of the House: equality includes sexual and reproductive health and rights and it is not a new term invented by anybody here. It is the language of the United Nations of twenty years ago in Beijing and of 21 years ago in Cairo – and yes, it includes the right of women to have access to safe abortion because if it is not safe women risk dying and for no woman is an abortion easy. It would be better to have contraceptives but that is why we also need more education about contraceptives for boys and for girls and this report is about that as well. So I wish a Happy Women’s Day to all supporters of this report.¹⁶⁸

---

¹⁶⁷ EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2019, Terry Reintke, 12.2.2019, 244–245.

¹⁶⁸ EP:n sanatarkat istuntoselostukset 2015, Ulrike Lunacek, 9.3.2015, 48.

4 Antigender transnationaalisenä liikkeenä

Osa antigender-liikkeen retoriikkaa on jako meihin ja muihin. Vastakkainasettelua luodaan erityisesti rappiollisena pidetyn lännen kanssa, jonka nähdään tuputtavan omaa maailmankuvaansa ja elämäntapaansa muille kunnollisille kansalaisille. Tämä asetelma on kuitenkin kyseenalainen, sillä liikehdintää tapahtuu myös länsimaissa, mistä merkittävänä esimerkkinä toimii Yhdysvaltojen aktiivisuus antigender-liikkeen rahoituksessa ja ylläpidossa. Lisäksi Euroopassa liike lähti alun perinkin aktiivisemmin liikkeelle ranskalaisen La Manif pour Tous -liikkeen menestyksen myötä vuonna 2012, vaikkakin jo sitä ennen mobilisointia oli tapahtunut ainakin Espanjassa, Italiassa, Kroatiaassa ja Sloveniassa¹⁶⁹.

Myös Paternotte ja Kuhar huomauttavat, että jako itään ja länteen ei toimi kovinkaan hyvin antigender-liikkeen mobilisoinnin tarkastelussa. Liikkeellä on kyllä ollut eri maissa eri painotuksia siinä, mihin ne ovat toiminnassaan keskittyneet, kuten aborttioikeudet, samaa sukupuolta olevien avioliitot tai sukupuolikasvatus. Kansallisista eroista huolimatta liikkeen strategiset ja diskursiiviset perusteet ovat samanlaisia läpi Euroopan osoittaen sen, etteivät kyseessä ole vain kansalliset trendit ja yksittäiset tapahtumat, vaan organisoitu kansalliset rajat ylittävä ja yhä enenevässä määrin globaali liike.¹⁷⁰

Euroopan parlamentti on jo lähtökohtaisesti transnationaalinen foorumi, joka tuo yhteen eri kansallisuuksista koostuvat samanmieliset poliittiset puolueet ja mahdollistaa viestinnän kansallisten äänestäjäryhmien kanssa¹⁷¹. Siksi onkin mielenkiintoista tarkastella antigender-liikettä transnationaalisenä toimintana juuri parlamentin kontekstissa. Kuten Kantola ja Lombardo toteavat, EU:n parlamentin toiminnan tarkastelu auttaa ymmärtämään kehityssuuntauksia sukupuolten tasa-arvon alalla niin kansallisella kuin EU:nkin tasolla, sillä kansalliset hallitukset ja EU:n hallintotasot toimivat vuorovaikutuksessa. Näin ollen unionin tasolla käytävät tasa-arvoa koskevat keskustelut ja siihen kohdistuva haastaminen äärikonservatiivien toimesta vaikuttavat myös jäsenvaltioiden tasa-arvopolitiikkaan, sillä niiden on pantava täytäntöön EU:n päätökset kansallisissa konteksteissaan. Samoin kansallisen tason keskustelut auttavat ymmärtämään EU:n tasolla käytävää keskustelua, joka heijastaa kansallisia ja puoluekohtaisia eroja.¹⁷²

¹⁶⁹ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 23.

¹⁷⁰ Kuhar ja Paternotte 2017, 253.

¹⁷¹ Kantola ja Lombardo 2021, 566.

¹⁷² Kantola ja Lombardo 2021, 566-567.

4.1 Kansalliset painotukset

Eri maiden toiminnassa ja kampanjoinnissa on ollut erilaisia poliittisesta ja kansallisesta kontekstista johtuvia painotuksia siinä, mihin keskeisimpään antigender-liikkeen vastustamaan asiaan tietyissä maissa on erityisesti keskitytty. Esimerkiksi itäisessä jälkisosialistisessa Euroopassa historiallinen ja poliittinen konteksti selittää sen, että erityisesti siellä gender-ideologiaa on väitetty uudeksi marxismiin ja totalitarianismin muodoksi korostamaan sen uhkaa ihmisten vapaudelle ja demokratialle¹⁷³.

Lisäksi esimerkiksi Kroatiassa keskustelun keskiössä on ollut erityisesti sukupuolikasvatus, Belgiassa abortti ja Saksassa ja Itävallassa sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen.¹⁷⁴ Espanjassa, jossa liike aktivoitui Euroopan maista ensimmäisenä, liike keskittyi ainakin alkuun vastustamaan pääasiassa samaa sukupuolta olevien avioliitto-oikeutta, jota silloinen hallitus ajoi. LGBTIQ+-oikeuksien vastustus on ollut keskeistä liikkeen aktivoimisessa ja kampanjoinnissa myös esimerkiksi Italiassa, Ranskassa ja Sloveniassa.¹⁷⁵

Ranskassa painotus on ollut erityisesti hedelmöityshoitojen vastustamisessa, kun taas Puolassa ja Venäjällä on demonisoitu heteronormatiivista poikkeavia seksuaalisia suuntauksia ja perhemalleja.¹⁷⁶ Lisääntymisoikeudet ovat antigender-liikkeen keskiössä kaikkialla, viimeisimpänä erityisesti Puolassa, mutta siinäkin on eroa, millä tavalla vastustus ilmenee. Lisääntymisoikeudet eivät välttämättä herätä massiivisia mielenosoituksia, mutta vastustus ja vaikuttamistyö ilmenee salakavalammin esimerkiksi lääkäreiden ja asiantuntijoiden omatuntoon perustuvana vastustuksena Belgian, Ranskan ja Italian kaltaisissa maissa.

Lisäksi sukupuoliasioiden valtavirtaistaminen on herättänyt vastustusta monessa maassa, kuten Sloveniassa, Espanjassa, Saksassa ja Itävallassa. Myös Puolassa väittely aktivoitui vuonna 2012 vastustamaan Euroopan neuvoston ratifioimaa Istanbulin sopimusta ja sen myötä väitetysti lisääntyvää gender-ideologiaa.¹⁷⁷ Monen antigender-aloitteen takana esimerkiksi Puolassa on todettu olevan transnationaalinen uskonnollinen ääriliike Tradition,

---

¹⁷³ Kuhar ja Paternotte 2017, 259.

¹⁷⁴ Kuhar ja Paternotte 2017, 253, 255, 258-259.

¹⁷⁵ Kuhar ja Paternotte 2017, 255-257.

¹⁷⁶ Graff ja Koroleczuk 2022, 6.

¹⁷⁷ Kuhar ja Paternotte 2017, 257-258.

Family and Property (TFP), jonka juuret ovat katolisessa fasismissa ja Latinalaisessa Amerikassa, mutta joka on nykyään eurooppalainen toimija.¹⁷⁸

Täysistuntokeskusteluissa on havaittavissa kaikkia edellä mainittuja teemoja ja myös niiden jakautumista puhujien kansallisuuksien mukaan. Tietysti huomionarvoista on se, etteivät mepit ole parlamentissa edustamassa omaa maataan ja kansallisuuttaan, vaan puoluettaan ja itseään. Lisäksi vaikka antigender-liike usein väittää länsimaiden edustavan rappiollista gender-ideologiaa, myös länsimaissa on antigender-liikkeen edustajia, mistä hyvä esimerkki on Yhdysvallat, joka liikkeen merkittävät rahavirratkin tulevat. Toisaalta myöskään esimerkiksi itäeurooppalaisia ei tietenkään voi yleistää olemaan pelkästään antigender-liikkeen kannattajia.

Antigender-retoriikassa kuitenkin käytetään vastakkainasettelua idän ja lännen välillä väittäen, että rappiollinen ja turmeltunut länsi yrittää syöttää haitallisia arvojaan ja gender-ideologiaansa muulle maailmalle. Myös tämän tutkimuksen aineistona käytetyissä täysistuntopöytäkirjoissa vaikuttaa siltä, että antigender-retoriikkaa käyttävät erityisen paljon Itä-Euroopan maiden kansalaiset. Hakusanojen myötä tarkasteluun seuloutuneista maista tässä tapauksessa Itä-Eurooppaa edustavat Bulgaria, Puola, Slovakia, Slovenia ja Tšekki. Toisaalta retoriikkaa esiintyi paljon myös länsieurooppalaisten puheissa, mikä korostaakin liikkeen transnationaalisuutta ja sitä, että ehkä parlamentin tapauksessa syytökset rappiollisuudesta kohdistuvatkin itse alla olevaan instituutioon, eli Euroopan unioniin.

Itä-eurooppalaiset vastustivat gender-ideologiaa vedoten esimerkiksi perinteisiin arvoihin ja perhemalliin ja odotetusti myös gender-ideologian totalitaarisena pidettyyn luonteeseen. Bulgarialainen meppi Angel Džambazk vastusti myös LGBTIQ+-oikeuksia vedoten kristillisiin perhearvoihin, mutta muuten nämä jäivät puheenvuoroissa taka-alalle. Puolalaiset mepit puhuivat muun muassa sukupuolten luonnollisista eroista ja perheen luonnollisesta identiteetistä ja niin slovakialaiset kuin slovenialaisetkin lasten indoktrinoinnista ja siitä, että sukupuolikasvatus tukahduttaa vanhempien oikeudet. Sekä puolalaiset, slovakialaiset että tšekkiläiset toivoivat EU:n kunnioittavan valtioiden ja perheiden itsemääräämisoikeutta.

Puolalainen meppi Dobromir Sośnierz piti gender-ideologiaa propagandana ja ongelmien luomisena ja slovakialainen Branislav Škripek erityisesti vaikutti pitävän gender-ideologiaa totalitarismina ja johtavan vapauden ja demokratian vähenemiseen. Aborttia vastustivat

---

¹⁷⁸ Datta 2021, 8.

ainakin puolalaiset, slovakialaiset ja tšekkiläiset. Lisäksi tšekkiläiset pitivät sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja kiintiöitä turhana työnä.

Länsi-eurooppalaiset, eli tässä tapauksessa irlantilaiset, britit, ranskalaiset, ruotsalaiset ja saksalaiset esittivät täysistuntokeskusteluissa myös antigender-retoriikan mukaisia puheenvuoroja. Esimerkiksi aborttia vastustivat ainakin muutamit ranskalaiset, ruotsalaiset ja saksalaiset mepit. Perhepolitiikkaa jäsenmaiden vastuulle vaativat sekä britit, irlantilaiset, ruotsalaiset että saksalaiset. Lisäksi perheen luonnolliseen identiteettiin ja perinteisiin sukupuolirooleihin vetosivat ranskalaiset ja saksalaiset ja LGBTIQ+-propagandasta EU:ta syyttivät ranskalaiset mepit.

Lisäksi erityisesti brittiläiset mepit syyttivät EU:ta vallanhalusta ja väittivät akateemista sukupuolentutkimusta rahan tuhlaukseksi ja sukupuolikiintiöitä turhiksi ja naisia halventaviksi. Britit myös mainitsivat puheenvuoroissaan lähestyvän Brexitin ja tuntuivat olevan siitä tyytyväisiä, sillä omasta mielestään heillä oli kotimaassaan jo kaikki kunnossa, eivätkä näin ollen enää tarvitse EU:ta sekoittamaan asioita. Brittiläinen meppi Bill Etheridge myös sanoi EU:n suorastaan huijaavan jäsenvaltioita aikeenaan suunnitelmallisesti hyökätä perinteisiä arvoja vastaan¹⁷⁹. Etelä-Euroopasta taas Italiassa ja Maltassa vastustettiin erityisesti aborttia ja pidettiin gender-termiä ongelmallisena poliittisissa teksteissä.

Tällainen tarkastelu tuo ilmi joitakin eroja käytetyssä retoriikassa ja esimerkiksi LGBTIQ+-oikeudet olivat asia, jota tuntuivat vastustavan enemmänkin länsieurooppalaiset kuin itäeurooppalaiset mepit. Enimmäkseen kuitenkin tarkastelussa on nähtävissä mielenkiintoisia yhtymäkohtia eri maiden kansalaisten puheenvuoroissa ja erityisesti abortin vastustus ja perheiden ja jäsenmaiden itsemääräämisoikeuden puolustus yhdistivät meppejä läpi Euroopan. Kuten mainittu, antigender-liikkeen edustajia löytyy joka maasta, eli liike vaikuttaa olevan todella transnationaalinen. Hyödyllisempää vaikuttaakin olevan tarkastella täysistuntokeskusteluita sen mukaan, miten tasa-arvoa puolustavat ja vastustavat puheenvuorot jakautuvat eri poliittisten ryhmien ja yksittäisten edustajien kesken.

4.2 Ilmiön transnationaalisuus parlamentissa

Tutkimusaineistoon sisältyneistä antigender-retoriikkaa käyttävistä mepeistä suurin osa kuului populistisiin äärikonservatiivipuolueisiin, eli ECR:ään, EFDD:hen ja ENF:ään. Kuitenkin

---

¹⁷⁹ EP:n sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015, Bill Etheridge, 9.6.2015, 105.

meppjä kuului myös liberaalimpiin ryhmittymiin, eli EPP:hen, ALDEen ja S&D:hen. Muutama meppi oli myös sitoutumattomia, eli mihinkään poliittiseen ryhmittymään kuulumattomia. Hakusanoin suodatetussa tarkastellussa aineistossa antigender-retoriikan mukaisia puheenvuoroja pitäneiden meppien jakautuminen puolueittain:

Taulukko 1: Puolueiden meppien määrät ja kansallisuudet

Puolue	Meppien määrä	Kansallisuudet
ECR	7	Bulgaria, Iso-Britannia, Puola, Saksa, Slovakia
EFDD	7	Iso-Britannia, Italia, Saksa
EPP	4	Ruotsi, Slovakia, Slovenia, Tsekki
Sitoutumaton	4	Puola, Ranska
ALDE	3	Irlanti, Tsekki
ENF	2	Ranska
S&D	1	Malta

Vaikka otos on tässä tapauksessa pieni, on siitä kuitenkin nähtävissä se, miten paljon antigender-liikkeen mukaista retoriikkaa esiintyy juuri äärikonservatiivisten puolueiden, eli ECR:n, EFDD:n ja ENF:n toimesta. Näiden puolueiden puheenvuoroissa oli mainintoja niin LGBTIQ+-oikeuksien ja abortin vastustuksesta kuin huolesta EU:n toimivallan ylityksestä ja halusta hallita sekä väitteitä sukupuolten luonnollisista eroista ja gender-ideologian totalitarismista ja haitallisuudesta lapsille, perinteisille arvoille, demokratialle ja vapaudelle.

Vuonna 2019 aloittaneessa parlamentissa niiden meppien määrä, jotka vastustivat gender-ideologiaa, lisääntymisoikeuksia, seksuaalikasvatusta, sukupuolten tasa-arvoa ja LGBTIQ+-oikeuksia tuplaantui edelliseen kauteen verrattuna, kattaen noin 30 prosenttia parlamentista. Elena Zacharenko kertoo tutkimuksessaan tulleen tähän lukemaan siten, että mepit identifioitiin antigender-liikettä edustaviksi jos he täyttivät yhden tai useamman seuraavista kolmesta ehdosta: 1) he olivat mukana sellaisissa poliittisissa puolueissa, joiden virallinen linja voidaan määritellä antigenderismiksi, kuten Itävallan FPÖ, Saksan AFD, Unkarin Fidesz, Italian Lega, Puolan Laki ja oikeus sekä Espanjan VOX, tai jäsenenä avoimesti

antigender-liikkeen mukaisessa Euroopan tason puolueessa, kuten Euroopan kristillinen poliittinen liike, joka on rekisteröity europuolue, mutta ei toimi parlamentissa; 2) he olivat allekirjoittaneet vaalilupauksia peräisin konservatiivisen eturyhmä ja kattojärjestö FAFCE:n, eli Federation of Catholic Family Associations in Europe, kaltaisilta seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia vastustavilta järjestöiltä; 3) aiempi äänestysthistoria tasa-arvoa edistävää kielenkäyttöä ja päätöslausemia vastaan 2014 - 2019 vaalikaudella.¹⁸⁰

Antigenderismiä edustavien meppien osuus kasvoikin juuri edellä mainittujen puolueiden, kuten Lega, Fidesz ja Laki ja oikeus kansallisten vaalimenestysten vuoksi. Kansallisista eroistaan huolimatta näille puolueille yhteistä on gender-ideologian vastustus ja niiden mepit kuuluivatkin pääasiassa äärioikeistolaiseen Identiteetti ja demokratia (ID) -ryhmään, joka toimi ENF-puolueen jatkajana 2019 aloittaneella kaudella¹⁸¹, tai euroskeptiseen ja konservatiiviseen Euroopan konservatiivit ja reformistit eli ECR-ryhmään.

Kuitenkin kuten aiemmin huomattu, myös liberaalimpana pidettyihin ryhmiin kuuluu gender-ideologiaa vastustavia puolueita. 2019 aloittaneessa parlamentissa keskustaoikeistolaisessa EPP-ryhmässä tätä edusti Fidesz sekä Bulgarian GERB ja sosiaalidemokraattisessa S&D-ryhmässä Slovakian SMER ja Romanian PSD. Myös yksittäiset vaikutusvaltaiset EPP-poliitikot, kuten Euroopan parlamentin puhemiehenä aiemmin toimineet Manfred Weber ja Antonio Tajani ovat edustaneet antigender-näkemyksiä.¹⁸² Ajoittain EPP on myös ollut esimerkiksi ECR:n kanssa tarjoamassa vaihtoehtoisia päätöslausemia niille raporteille, joilla pyritään edistämään tasa-arvoa ja seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia, mikä on yleinen antigender-liikkeen taktiikka päätöksentekoon ja virallisiin teksteihin vaikuttamisessa¹⁸³.

Yksittäiset parlamentin jäsenet ovat usein myös parlamenttiryhmänsä ulkopuolella aktiivisia poliittisissa liikkeissä. Tämän tarkasteluajanjakson täysistuntopöytäkirjoissa erityisen paljon antigender-retoriikkaa vaikutti käyttävän muun muassa saksalainen EFDD:n jäsen Beatrix von Storch, joka muun muassa kutsui gender-ideologiaa sukupuolihölynpölyksi, eli täysin vääriksi väitteiksi, jotka pyrkivät poistamaan miesten ja naisten väliset erot ja joiden avulla pyrittiin

---

¹⁸⁰ Zacharenko 2020, 16-17.

¹⁸¹ "Euroopan parlamentin poliittiset ryhmät ja europuolueet". Eurooppatiedotus. <<https://eurooppatiedotus.fi/2019/07/06/euroopan-parlamentin-poliittiset-ryhmat-ja-europuolueet/>>. [luettu 8.9.2025].

¹⁸² Zacharenko 2020, 17

¹⁸³ Zacharenko 2020, 62.

kääntämään koko yhteiskunta ylösalaisin. Hänen näkemyksissään ja argumenteissaan vaikuttaakin korostuvan näkemys sukupuolesta ja sukupuolirooleista puhtaasti biologisena faktana ja huoli siitä, että tämä näennäinen todellisuus sekä sen myötä naisten oikeudet olisivat uhattuna gender-ideologian järjenvastaisten väitteiden myötä.

Von Storch on ollut aktiivinen antigender-toimija ja perustanut yhdessä miehensä sekä muiden aristokraattien kanssa saksalaisen verkossa toimivan protestialustan Zivile Koalitionin vuonna 2005. Tämän lisäksi von Storchit ovat perustaneet sarjan muitakin erilaisia toisiinsa liittyviä sosiaalisen median alustoja, joiden tavoitteena on ollut luoda poliittista painetta ja tukea äärioikeistopuolueiden toimintaa. Vuoteen 2013 mennessä von Storch nousi käytännössä kristillisen fundamentalistisen ryhmittymän johtajaksi, joka kattoi noin kolmanneksen äärioikeistolaisesta Vaihtoehto Saksalle (AfD) -puolueesta, mikä auttoi häntä tulemaan valituksi Euroopan parlamenttiin vuonna 2014.¹⁸⁴

Kuten Graff ja Korolczuk tutkimuksessaan mainitsevat, antigender-liike on osa uudenlaista poliittista asetelmaa ja diskurssia, jossa äärikonservatiiviset toimijat tavoittelevat yhä laajempaa yleisöä ja valta-asemaa¹⁸⁵. Toisinaan voikin olla mahdollista, että antigender-liikkeen edustajat eivät välttämättä edes itse usko äärikonservatiiviseen agendaan, vaan käyttävät sitä vain hyödykseen saadakseen kansalaisia liikkeelle. Kuten Sirpa Pietikäinenkin mainitsee kannanotossaan *Kiehuva vesi ja kylmä ideologia – kuinka anti-gender-liike ujuttautui Eurooppaan 700 miljoonan dollarin budjetilla*, käyttää antigender-liike moraalipaniikkia autoritaarisen kontrollin välineenä.¹⁸⁶

Olivat antigender-retoriikan käytön syyt mitkä tahansa, vaikuttaa antigender-liike olevan yllättävänkin yhtenäinen ja transnationaalinen liike, joka painottuu eri maissa eri tavoilla, mutta ei keskity vain tiettyihin alueisiin vaan esiintyy suhteellisen samanlaisena eri maissa ja eri poliittisista ja kulttuurisista taustoista tulevien meppien ulostuloissa. Eri puolilla Eurooppaa ja maailmaa esiintyneet gender-ideologiaa vastustavat toimijat ovat ottaneet vaikutteita toisiltaan jakaen yhteisen puhettavan ja diskurssikehyksen sekä yhteisiä strategioita ja toimintamalleja toimien enenevässä määrin transnationaalisessa yhteistyössä.

---

¹⁸⁴ Datta 2021, 46-47.

¹⁸⁵ Graff ja Korolczuk 2022.

¹⁸⁶ “Kiehuva vesi ja kylmä ideologia – kuinka anti-gender-liike ujuttautui Eurooppaan 700 miljoonan dollarin budjetilla”. Sirpa Pietikäinen. <<https://www.sirpapietikainen.net/kiehuva-vesi-ja-kylma-ideologia-kuinka-anti-gender-liike-ujuttautui-eurooppaan-700-miljoonan-dollarin-budjetilla/>>. [luettu 11.11.].

Lisäksi liikkeen edustajien kuuluessa moneen eri poliittiseen ryhmään on kyseessä poliittinen verkostoituminen, joka selvästi ylittää niin puoluepoliittiset kuin kansalliset rajat. Kansallisuuksien sijaan antigender-toimijoita vaikuttavatkin määrittävän enemmän heidän puoluepoliittinen suuntauksensa useimpien antigender-retoriikkaa täysistunnoissa käyttäneiden meppien kuuluessa äärikonservatiivisiin populistisiin puolueisiin. Toisaalta verkostoa laajentaa yhä entisestään ne antigender-retoriikkaa käyttäneet mepit, jotka kuuluivat tyypillisesti liberaalimpana pidettyihin ryhmittymiin.

5 Johtopäätökset

Sukupuoliasiat ovat nykyään usein pinnalla puhuttaessa demokratiasta ja tasa-arvosta. Kuten Graff ja Korolczuk toteavat, on nykyään usein mahdotonta keskustella vakavasti demokratiasta ja politiikasta ottamatta huomioon myös sukupuolikysymyksiä, mitä voikin pitää hyvänä asiana feminismille¹⁸⁷. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeudet sekä seksuaali- ja lisääntymisoikeudet vaikuttivat herättävän paljon keskustelua myös Euroopan parlamentin täysistunnoissa. Keskusteluissa käytettyjä antigender-retoriikan mukaisia argumentteja olivat muun muassa gender-ideologian haitallisuus, sen kannustaminen aborttiin, lasten suojeleminen seksuaalikasvatukselta ja seksuaalisoinnilta sekä ihmisten ja valtioiden itsemääräämisoikeus ja toimivallan suojeleminen EU:lta. Lisäksi gender-ideologiaa haukuttiin hölynpölyksi ja turhaksi ihmisten ärsyttämiseksi ja EU:ta instituutioksi, joka huijaa ja haluaa hallita sekä harjoittaa kulttuuri-imperialismia.

Kun tarkastellaan antigender-retoriikkaa sisältäneitä puheenvuoroja pitäneiden meppien kansallisuuksia ja puoluetustaa, painottuu moni heistä erityisesti äärikonservatiivisten ryhmien, kuten EFDD:n ja ECR:n jäseniksi. Kansallisia erojakin on hiukan havaittavissa ja kuten aiemmat tutkimuksetkin osoittavat, on antigender-liikkeessä ollut kansallisia painotuseroja siinä, mihin keskeisimpään asiaan kussakin maassa on politiikassa ja vaikuttamistyössä keskitytty. Liike on kuitenkin levinnyt paljon juuri rajat ylittävän yhteistyön avulla toisilta vaikutteita ottaen, puhumattakaan taustalla vaikuttavasta hyvin rahoitetusta ja vaikutusvaltaisesta verkostosta, jolloin samat aiheet ja aktivismin muodot ovat toistuneet eri puolilla Eurooppaa ja koko maailmaa.

Myös vuosien 2014–2019 parlamenttikauden täysistuntopöytäkirjoja tutkiessa niissä korostuu kuva antigender-liikkeestä transnationaalisena ilmiönä, joka ei painotu niinkään johonkin tiettyyn osaan Eurooppaa, vaan ennemminkin painotus on poliittisen spektrin konservatiivisemmassa päässä. Lisäksi, vaikka antigender-retoriikassa usein käytetään vastakkainasettelua viattoman idän ja rappiollisen lännen välillä, ei se näissä täysistuntopöytäkirjoissa niinkään näkynyt, vaan niissä korostui toinen yleinen antigenderistinen näkemys siitä, että Euroopan unioni on rappiollinen ja vallanhimoinen järjestelmä, joka haluaa viedä valtioiden ja ihmisten itsemääräämisoikeuden.

---

¹⁸⁷ Graff ja Korolczuk 2022, 4.

Transnationaalisen keskustelu- ja päätöksentekofoorumina Euroopan parlamentti vaikuttaa palvelevan hyvin antigender-liikkeen tarkoituksia, sillä siellä he pääsevät vaikuttamaan niin konkreettiseen päätöksentekoon kuin mielipiteiden ja normien muodostumiseenkin puhuessaan keskusteluissa muun parlamentin lisäksi koko Euroopan väestölle. Kuten mainittu, antigender-liike toimii aktiivisesti EU-tasolla pyrkien vaikuttamaan päätöksentekoon niin lobbareiden, järjestöjen, kuin suoraan verkostoihin kuuluvien meppien ja jäsenmaiden edustajienkin kautta¹⁸⁸. Vaikka parlamentti on aina ollut lähtökohtaisesti tasa-arvon puolustaja, on niiden meppien, jotka vastustavat tasa-arvoa, gender-ideologiaa ja seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia määrä kasvanut ja vuonna 2019 aloittaneessa parlamentissa tämä määrä oli tuplaantunut edelliseen kauteen verrattuna. Vuoden 2024 vaaleissa äärioikeistolaisten meppien määrä kasvoi jälleen¹⁸⁹.

Keskusteluissa oli myös nähtävissä puheenvuoroja, joissa pidettiin esimerkiksi sukupuolentutkimusta turhana ja gender-ideologiaa ihmisoikeuksia ja vapautta kaventavana. Tämä tapa vastustaa tasa-arvoa on huolestuttava, sillä nojatessaan tieteelliseen tutkimukseen ja jopa ihmisoikeuksiin perustuvaan kielenkäyttöön tasa-arvon vastustamiseksi antigender-liikkeen edustajat luovat kuvaa itsestään tasa-arvotoimijoina. Tällainen toimintatapa antaa ymmärtää, että perinteisiin arvoihin perustuvat oikeudet olisivat jotenkin ensisijaisia verrattuna naisten ja vähemmistöjen oikeuksiin ja että ihmisoikeuksien tasa-arvo olisi jotenkin radikaali ja yhteiskuntaa horjuttava ideologia¹⁹⁰, mikä taas ei sovi yhteen tasa-arvon perimmäisen idean kanssa, joka on taata yleismaailmalliset tasavertaiset oikeudet kaikille.

Useammassa tausta-aineistona käyttämässäni tutkimuksessa korostettiin sitä, kuinka antigender-liikkeessä ei ole kyse vain vastustuksesta, eli niin sanotusta pushback- tai backlash-ilmiöstä, vaan radikaalin vaihtoehdoisen järjestelmän edistämisestä. Se ei siis ole pelkkää ihmisoikeustoimijoiden saavutusten vastustusta vaan organisoitua, hyvin rahoitettua ja transnationaalista toimintaa, jonka päämääränä ei ole vain heikentää naisten ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia vaan myös vahvistaa omaa valtaansa edistämällä heitä itseään hyödyttäviä sosiaalisia ja poliittisia hierarkioita.¹⁹¹

---

¹⁸⁸ “Study shows how reproductive health and rights are targeted in the EU – and it undermines democracy”. Tampereen yliopisto. <<https://www.tuni.fi/en/news/study-shows-how-reproductive-health-and-rights-are-targeted-eu-and-it-undermines-democracy>>. [luettu 6.11.2024].

¹⁸⁹ “Vuoden 2024 EU-vaalien tulokset”. Euroopan parlamentti <<https://results.elections.europa.eu/fi/>> [luettu 26.9.2025].

¹⁹⁰ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 10-11.

¹⁹¹ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 12.

Kuten Damjan Denkovski, Nina Bernarding ja Kristina Lunz mainitsevat Power Over Rights - tutkimuksessaan, antigenderistit pyrkivät edistämään vaihtoehtoista käsitystä maailmanjärjestyksestä ja normeista, joissa tiettyjen ryhmien oikeudet ovat etusijalla muihin nähden.¹⁹² Antigender-liike siis hyökkää aktiivisesti yleismaailmallista ihmisoikeuksien käsitettä ja tasa-arvoa vastaan ja edistää aktiivisesti järjestelmää, jossa näillä ei ole sijaa. Tällaisessa järjestelmässä näkyy käsitys siitä, että sukupuoli ja seksuaalisuudella ei ole mitään tekemistä ihmisoikeuksien kanssa, mikä puolestaan pyyhkii pois sukupuoleen perustuvan väkivallan todelliset vaikutukset, eletyt kokemukset ja uhan, jota naiset ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt jatkuvasti kokevat.¹⁹³

Antigender-ideologian ajama vaihtoehtoinen järjestelmä haittaa myös demokratian ja vapauden toteutumista. Kuten maailmanlaajuisissa vertailevissa tutkimuksissa on todettu naisten aseman ja kaikkien muiden edistyksen indikaattoreiden osalta, on tasa-arvo olennainen osa demokratiaa ja näin ollen antigender-liikkeen vastustus sukupuolten tasa-arvoa kohtaan haastaa demokratiaa itsessään¹⁹⁴. Antigenderismi ja myös yksinään oikeistopopulismi on myös kaventanut kansalaisyhteiskunnan tilaa sekä akateemista vapautta puuttumalla valtiojohtoisesti esimerkiksi kansalaisjärjestöjen ja yliopistojen toimintaan ja rahoitukseen. Yhdysvaltalaisen Freedom House -laitoksen raportin mukaan maailmanlaajuinen vapaus on ollut jo vuosia kaventumassa ja joihinkin valtioihin, kuten Yhdysvaltoihin ja Intiaan on demokraattisesti valittu johtajia, jotka ovat aktiivisesti purkaneet institutionaalisia demokratiaa ja vähemmistöjä suojaavia järjestelmiä edesauttaakseen niin omaa populistista agendaansa kuin perinteisiä arvojakin kuten heteronormatiivisia ja patriarkaalisia perhearvoja.¹⁹⁵

Vaikka tilanne on huolestuttava demokratian ja tasa-arvon toteutumisen kannalta, ei se ole toivoton. Euroopan parlamentti on edelleen sitoutunut tasa-arvotyöhön, ja Euroopan unionin arvoihin kuuluvat edelleen niin demokratia kuin tasa-arvokin¹⁹⁶. Tarkastelluissa täysistuntopöytäkirjoissa tasa-arvoa myös puolustettiin muistuttamalla kuinka paljon feminismi ja tasa-arvotyö on jo saanut aikaan ja kuinka nykyinen populismin ja antigender-liikkeen lisääntynyt suosio uhkaa tuhota näitä voitettuja oikeuksia. EU:ta pidettiin toimijana,

---

¹⁹² Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 12.

¹⁹³ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 16.

¹⁹⁴ Kantola ja Lombardo 2021, 566.

¹⁹⁵ Denkovski, Bernarding ja Lunz 2021, 16-17.

¹⁹⁶ "EU:n päämäärät ja arvot". Euroopan unioni. <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_fi>. [luettu 26.9.2025].

joka voi todella toimia tasa-arvon turvaamiseksi ja muun muassa Istanbulin sopimusta pidettiin tärkeänä työkaluna taistelussa sukupuolittunutta väkivaltaa vastaan.

Antigender-liike oli pitkään aihe, jota ei juuri tutkittu sillä sen aiheuttamaa uhkaa ei osattu ottaa tosissaan. Viime vuosikymmeninä kuitenkin tähän on onneksi herätty ja feministinen kansalaisyhteiskunta ja sukupuolinäkökulmaa kannattavat hallitukset ovat alkaneet tarkastella aihetta tarkemmin. Tutkimus antigender-liikkeestä, sen toimintamalleista ja aiheuttamasta uhkavasta niin naisille, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöille kuin tasa-arvolle on lisääntynyt ja samanaikaisesti on alettu antaa ohjeistusta esimerkiksi poliittisille toimijoille, kuinka antigender-liikettä vastaan voi taistella.

Tällaisia ohjeistuksia on myös käyttämässäni aineistossa, kuten The Centre for Feminist Foreign Policyn teettämässä ja Damjan Denkovskin, Nina Bernardingin ja Kristina Lunzin kirjoittamassa *Power Over Rights: Understanding and countering the transnational anti-gender movement* -tutkimuksessa sekä silloisen Euroopan parlamentin varapuheenjohtajan Heidi Hautalan tilaamassa ja Elena Zacharenkon kirjoittamassa tutkimuksessa *Anti-gender mobilisations in Europe: Study for policy makers on opposition to sexual and reproductive health and rights (SRHR) in European institutions*.

Jatkotutkimusaiheena voisikin näihin liittyen olla antigender-liikettä vastaan toimiminen ja esimerkiksi se, miten Euroopan unioni on reagoanut antigenderismiin ja tasa-arvon taantumaa ja miten tehokkaita sen vastatoimet ovat olleet. Lisäksi, koska tässä tutkimuksessani keskityin pääasiassa tarkastelemaan parlamentin täysistunnoissa käytettyä retoriikkaa ja antigender-liikkeen näkyvyyttä, olisi jatkossa mielenkiintoista tarkastella vielä tarkemmin sitä, miten liike on onnistunut vaikuttamaan Euroopan unionin tasa-arvopolitiikkaan ja toisaalta, miten sen vaikutusta on pystytty hillitsemään ja miten tulevaisuudessakin pystytään turvaamaan EU:n tärkeiden arvojen eli tasa-arvon ja demokratian toteutuminen.

Lähteet

I Lähdejulkaisut

Euroopan parlamentin sanatarkat istuntopöytäkirjat 2014

Keskustelu, 18.9.2014. ”EU:n vuosikertomus ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa”. Neven Mimica, 7.

Suulliset äänestyselitykset, 22.10.2014. ”Esitys Euroopan unionin yleiseksi talousarvioksi – varainhoitovuosi 2015”. Beatrix von Storch, 79.

Suulliset äänestyselitykset, 27.11.2014. ”YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 25. vuosipäivä”. Charles Tannock, 95.

Euroopan parlamentin sanatarkat istuntopöytäkirjat 2015

Keskustelu, 10.2.2015. ”AKT:n ja EU:n yhteisen parlamentaarisen edustajakokouksen toiminta”. Neven Mimica, 103; Arne Gericke, 104; Davor Ivo Stier, 105; Norbert Neuser, 105–106.

Keskustelu, 9.3.2015. ”Naisten ja miesten tasa-arvon edistyminen Euroopan unionissa vuonna 2013”. Louise Bours, 39; Ulrike Lunacek, 48.

Kirjalliset äänestyselitykset, 29.4.2015. ”Vastuuvapaus 2013: Euroopan tasa-arvoinstituutti”. Nicolas Bay, 780; Aymeric Chauprade, 781; Beatrix von Storch, 794.

Keskustelu, 8.6.2015. ”EU:n naisten ja miesten tasa-arvostrategia vuoden 2015 jälkeen”. Jadwiga Wiśniewska, 55; Beatrix von Storch, 61–62; Mylène Troszczynski, 64; Marek Jurek, 78.

Suulliset äänestyselitykset, 9.6.2015. ”EU:n naisten ja miesten tasa-arvostrategia vuoden 2015 jälkeen”. Michaela Šojdová, 102; Daniel Hannan, 103; Филиз Хюсменова, 104; Pablo Iglesias, 104; Jill Seymour, 105; Marian Harkin, 105; Bill Etheridge, 105; David Coburn, 105–106; Steven Woolfe, 106-107; Neena Gill, 127–128.

Suulliset äänestyselitykset, 8.9.2015. ”Perusoikeuksien tilanne Euroopan unionissa (2013–2014)”. Lars Adaktusson, 239; Marie-Christine Arnautu, 240; Nicolas Bay, 241; Branislav Škripek, 275.

Suulliset äänestyselitykset, 10.9.2015. ”Tytöiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen EU:ssa koulutuksen avulla”. Alojz Peterle, 270; Branislav Škripek, 274.

Keskustelu, 7.10.2015. ”Sukupuolten tasa-arvoa ja naisten vaikutusvallan vahvistamista kehitysyhteistyössä koskevan Euroopan unionin toimintasuunnitelman uudistaminen”. Branislav Škripek, 396.

Keskustelu, 8.10.2015. ”Miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaate työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa”. Louise Bours, 59; Beatrix von Storch, 58.

Keskustelu, 25.11.2015. ”Naisiin kohdistuvan väkivallan poistaminen EU:ssa”. Karol Karski, 513.

Euroopan parlamentin sanatarkat istuntopöytäkirjat 2016

Suulliset äänestyselitykset, 19.1.2016. ”Kulttuurienvälisen vuoropuhelun, kulttuurisen monimuotoisuuden ja koulutuksen merkitys EU:n perusarvojen edistämiseksi”. Branislav Škripek, 268–269.

Suulliset äänestyselitykset, 19.1.2016. ”Eurooppalaisen naisyrityksyyden esteenä toimivat ulkoiset tekijät”. Dita Charanzová, 340; Martina Dlabajová, 346.

Suulliset äänestyselitykset, 21.1.2016. ”EU:n painopisteet YK:n ihmisoikeusneuvoston kokouksissa vuonna 2016”. Miriam Dalli, 243–244; Ангел Джамбазки, 245; Anna Záborská, 265–266.

Keskustelu, 2.2.2016. ”Sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia vuoden 2015 jälkeen koskeva uusi strategia”. Jadwiga Wiśniewska, 533.

Keskustelu, 23.11.2016. ”EU:n liittyminen naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevaan Istanbulin yleissopimukseen”. Daniela Aiuto, 418–419; Jadwiga Wiśniewska, 424.

Euroopan parlamentin sanatarkat istuntopöytäkirjat 2017

Lyhyt esittely, 13.2.2017. ”Sukupuolten tasa-arvon edistäminen mielenterveyspalveluissa ja kliinisessä tutkimuksessa”. Michaela Šojdrová, 91; Branislav Škripek, 92.

Keskustelu, 13.3.2017. ”Naisten ja miesten tasa-arvo EU:ssa 2014–2015 – Miesten ja naisten yhdenvertainen kohtelu tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla – Mietintö EU:n varoista sukupuolten tasa-arvoon”. Margot Parker, 73; Beatrix von Storch, 76; Julie Ward, 83; Marek Jurek, 84.

Keskustelu, 5.4.2017. ”Suositus neuvostolle YK:n naisten asemaa käsittelevästä toimikunnasta (CSW)”. Branislav Škripek, 225.

Keskustelu, 31.5.2017. ”EU:n perusoikeusviraston monivuotinen toimintakehys 2018–2022”. Beatrix von Storch, 114.

Euroopan parlamentin sanatarkat istuntopöytäkirjat 2018

Keskustelu, 12.3.2018. ”Naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan torjunta ja Istanbulin yleissopimuksen ratifiointi EU:n jäsenvaltioissa”. Anna Maria Corazza Bildt, 67.

Euroopan parlamentin sanatarkat istuntopöytäkirjat 2019

Keskustelu, 12.2.2019. ”Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimykset EU:ssa”. João Pimenta Lopes, 220–221; Věra Jourová 221–222, 229–230; Sirpa Pietikäinen, 222–223; Dobromir Sośnierz, 225; Marek Jurek, 229; Julie Ward, 228–229.

Keskustelu, 12.2.2019. ”Intersukupuolisten henkilöiden oikeudet”. Terry Reintke, 244–245.

II Tutkimuskirjallisuus

Clerd, Louis ja Kimmo Elo. *Aatteesta instituutioksi. Euroopan unionin historia ja rakenteet*. Helsinki: Avain, 2014.

Datta, Neil. *Tip of the Iceberg: Religious Extremist Funders against Human Rights for Sexuality and Reproductive Health in Europe 2009–2018*, 2021.

<<https://www.epfweb.org/sites/default/files/2021-08/Tip%20of%20the%20Iceberg%20August%202021%20Final.pdf>>.

Denkovski, Damjan, Nina Bernarding ja Kristina Lunz. *Power over rights: Understanding and countering the transnational anti-gender movement. Volume I*. A study by the Centre for Feminist Foreign Policy, supported by the German Federal Foreign Office and the Ministry for Foreign Affairs of Finland, 2021.

<https://centreforfeministforeignpolicy.org/wordpress/wp-content/uploads/2023/01/PowerOverRights_Volume1_web.pdf>.

Diez, Thomas ja Franziskus von Lucke. “Not anxious enough: The discursive articulation of ontological security in the European Parliament”. *Review of International Studies*, 2024.

<<https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/C372FD11E0BA59170A64610105B12AC1/S0260210524000640a.pdf/not-anxious-enough-the-discursive-articulation-of-ontological-security-in-the-european-parliament.pdf>>.

Graff, Agnieszka ja Korolczuk, Elzbieta. *Anti-Gender Politics in the Populist Moment*. Oxfordshire: Routledge, 2022.

Ihalainen, Pasi ja Heli Valtonen. “Kielen kautta menneisyyden ajatteluun”. *Sanat siltana menneeseen*, toim. Pasi Ihalainen ja Heli Valtonen. Helsinki: Gaudeamus Oy, 2022, 13–38.

Kantola, Johanna ja Emanuela Lombardo. “Strategies of right populists in opposing gender equality in a polarized European Parliament”. *International Political Science Review*, 2021.

<<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0192512120963953>>.

Kuhar, Roman ja David Paternotte. *Anti-Gender Campaigns in Europe: Mobilizing against Equality*. London: Rowman & Littlefield, 2017.

Kuhar Roman ja David Paternotte. “Anti-Gender Movement in Europe”. *Global Encyclopedia of Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Queer (LGBTQ) History*, toim. Howard Chiang ja Anjali Arondekar. Farmington Hills, Michigan: Charles Scribner's Sons, 2019, 69–71.

Leiwo, Matti ja Sari Pietikäinen. “Kieli vuorovaikutuksen ja vallankäytön välineenä”. *Pelkkää retoriikkaa*. Tampere: Vastapaino, 1996.

Marjanen, Jani ja Pasi Ihalainen. “Käsitehistoria tutkimusasetteena”. *Sanat siltana menneeseen*, toim. Pasi Ihalainen ja Heli Valtonen. Helsinki: Gaudeamus Oy, 2022, 65–91.

Mielikäinen, Inka. *Anti-gender-toimijoiden kiihdyttämä uhkakuvakamppailu Euroopan parlamentissa*. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto, 2023.

Moss, Kevin. “Russia as the saviour of European civilization: Gender and the geopolitics of traditional values”. *Anti-Gender Campaigns in Europe: Mobilizing against Equality*, toim. Roman Kuhar ja David Paternotte. London: Rowman & Littlefield, 2017, 195–2014.

Neagu, Florina-Marieta. *Women’s rights under threat: An analysis of the anti- “gender ideology” legislation in contemporary Romania*. Pro-gradu-tutkielma. Tromssa: Tromssan yliopisto, 2023.

O’Sullivan, Noël. “Conservatism”. *The Cambridge History of Twentieth-Century Political Thought*, toim. Terence Ball ja Richard Bellamy. Cambridge: Cambridge University Press, 2003, 151–164.

Palonen, Kari ja Hilikka Summa. *Pelkkää retoriikkaa*. Tampere: Vastapaino, 1996.

Pyykkönen, Miikka ja Heli Valtonen. “Diskurssianalyttinen historiantutkimus”. *Sanat siltana menneeseen*, toim. Pasi Ihalainen ja Heli Valtonen. Helsinki: Gaudeamus Oy, 2022, 39–64.

Rossi, Leena-Maija. “Sukupuoli ja seksuaalisuus, erosta eroihin”. *Käsikirja sukupuoleen*, toim. Leena-Maija Rossi, Tuija Saresma ja Tuula Juvonen. Tampere: Vastapaino, 2012, 21–38.

Slapin, Jonathan B. ja Sven-Oliver Proksch. “Look Who’s Talking: Parliamentary Debate in the European Union”. *European Union politics* 11(3), 2010, 333–357.
<<https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/1465116510369266>>.

Summa, Hilikka. “Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan - Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus”. *Pelkkää retoriikkaa*, toim. Kari Palonen ja Hilikka Summa. Tampere: Vastapaino, 1996.

Vasara, Eeva. *Euroopan parlamentti ja tasa-arvopolitiikan monet kasvot - Keskustelut sukupuolten tasa-arvosta Euroopan parlamentin täysistunnoissa 2009—2012*. Pro gradu - tutkielma. Turku: Turun yliopisto, 2020.

Wilkinson, Annie K. *Illiberal Insecurities: Distrust and Post-Truth Populism in Anti-Gender Movements in Mexico*. Väitöskirja. Kalifornia: Kalifornian yliopisto, 2022

Zacharenko, Elena. *Anti-gender mobilisations in Europe: Study for policy makers on opposition to sexual and reproductive health and rights (SRHR) in European institutions*, 2020. <https://heidihautala.fi/wp-content/uploads/2020/12/Anti-gender-Mobilisations-in-Europe_Nov25.pdf>.

III Muut lähteet

“Anti-gender-liikehdintä Suomessa ja EU:ssa -hanke”. Naisjärjestöjen keskusliiton verkkosivut. <<https://naisjarjestot.fi/hankkeet/anti-gender-liike/>>. [luettu 31.10.2024].

“EU:n päämäärät ja arvot”. Euroopan unioni. <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_fi> [luettu 26.9.2025].

Euroopan parlamentin julkinen asiakirjarekisteri.

<<https://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/home/welcome.htm?language=FI>>.

“Euroopan parlamentin poliittiset ryhmät ja euroalueet”. Eurooppatiedotus.

<<https://eurooppatiedotus.fi/2019/07/06/euroopan-parlamentin-poliittiset-ryhmat-ja-euroalueet/>>. [luettu 8.9.2025].

Euroopan parlamentin täysistunto-opas.

<https://www.europarl.europa.eu/sed/doc/ext/manual/Plenary_guide_fi.pdf>. [luettu 1.3.2025].

“Euroopan parlamentti 2014-2019”. Euroopan parlamentti, vaalitulokset.

<<https://results.elections.europa.eu/fi/vaalitulokset/2014-2019/jarjestaytymisistunto/>>. [luettu 5.4.2025].

“Euroopan parlamentti 2014–2019”. Euroopan parlamentti, vaalitulokset.

<<https://results.elections.europa.eu/fi/vaalitulokset/2014-2019/vaistyva-parlamentti/>>. [luettu 4.8.2025].

Euroopan parlamentti, Täysistunto. <<https://www.europarl.europa.eu/plenary/fi/home.html>>. [luettu 1.3.2025].

“Gender and health”. World Health Organization. <https://www.who.int/health-topics/gender#tab=tab_1>. [luettu 27.2.2025].

Hautamäki, Terhi. “Sukupuoliasioista tuli yksinvaltiaille pakkomielle”. *Ulkopolitiikka-lehti*, 4/2023. <<https://ulkopolitiikka.fi/sukupuoliasioista-tuli-yksinvaltiaille-pakkomielle-antigender-liikkeet-verkostoituvat-joka-suunnalla/>>. [luettu 11.3.2025].

“Kiehuva vesi ja kylmä ideologia – kuinka anti-gender-liike ujuttautui Eurooppaan 700 miljoonan dollarin budjetilla”. Sirpa Pietikäinen. <<https://www.sirpapietikainen.net/kiehuva-vesi-ja-kylma-ideologia-kuinka-anti-gender-liike-ujuttautui-eurooppaan-700-miljoonan-dollarin-budjetilla/>>. [luettu 11.11.].

“Näin täysistunto toimii”. Euroopan parlamentin nettisivut.

<<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/fi/organisation-and-rules/how-plenary-works>>. [luettu 4.10.2024].

Saresma, Tuija. “Antigender-liike, kristillisyys ja oikeistopopulismi: sukupuolen politiikkaa”. *Politiikasta*. <<https://politiikasta.fi/antigender-liike-kristillisyys-ja-oikeistopopulismi-sukupuolen-politiikkaa/>>. [luettu 27.2.2025].

“Study shows how reproductive health and rights are targeted in the EU – and it undermines democracy”. Tampereen yliopisto. <<https://www.tuni.fi/en/news/study-shows-how-reproductive-health-and-rights-are-targeted-eu-and-it-undermines-democracy>>. [luettu 6.11.2024].

“Tervetuloa Euroopan parlamenttiin”. Euroopan parlamentin nettisivut.

<<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/fi/home>>. [luettu 5.4.2025].

“These Words Are Disappearing in the New Trump Administration”. *The New York Times*. <<https://www.nytimes.com/interactive/2025/03/07/us/trump-federal-agencies-websites-words-dei.html>>. [luettu 18.3.2025].

Töyrylä, Katriina. “Netin käyttö aiheuttaa jopa isommat päästöt kuin lentoliikenne – silti tekoäly voi auttaa hillitsemään ilmastonmuutosta”. Yle. <<https://yle.fi/a/74-20109379>>. [luettu 18.3.2025].

“Vuoden 2024 EU-vaalien tulokset”. Euroopan parlamentti. <<https://results.elections.europa.eu/fi/>>. [luettu 26.9.2025].

Vuori, Jaana. ”Retoriikan analyysi” *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*, toim. Jaana Vuori. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. [luettu 1.3.2025].

Liitteet

EP:n sanatakat istuntoselostukset 2017, Beatrix von Storch, 13.3.2017, 76:

Beatrix von Storch (EFDD). – Herr Präsident! Wir sprechen heute also über drei Vorlagen zur Umerziehung der Menschen auf der Grundlage der Gender-Ideologie. Im Namen von Gender und Antidiskriminierung wird die Ehe zwischen Mann und Frau diskriminiert. Der Noichl-Bericht zuletzt sprach von den Gesundheitsgefahren, die von der Ehe ausgehen. Und jetzt wundern Sie sich also über den wachsenden Widerstand gegen diesen Gender-Quatsch und wollen den analysieren. Die Analyse ist einfach: Die allermeisten Menschen sind einfach Männer und Frauen. Sie heiraten oder auch nicht. Sie werden Väter und Mütter, und sie wollen nicht, dass wegen einiger Ausnahmen und kleiner Minderheiten die ganze Gesellschaft auf den Kopf gestellt wird und das auch noch für viel Geld.

Die Menschen haben ganz reale Probleme: Arbeit, Rente, Gesundheit, Sicherheit – öffentliche Klos für das dritte Geschlecht und gendergerechte Naturparks gehören nicht dazu. Deswegen haben wir, als Partei, in unserem Programm zu dem Thema auch nur ein Wort: Keinen Cent für diesen Quatsch.

EP:n sanatakat istuntoselostukset 2019, Dobromir Sośnierz, 12.2.2019, 225:

Dobromir Sośnierz (NI). – Panie Przewodniczący! Pani Lopez martwi się tutaj, że obserwuje wrogie nastawienie do praw kobiet. Są to oczywiście takie obserwacje zupełnie bezwartościowe, podobnie jak cała ta gadanina, te bzdury o nierównościach i dyskryminacji. To, co Pani naprawdę obserwuje, to być może jest takie zniecierpliwienie wobec tej waszej ciągłej paplaniny, taka zdrowa reakcja społeczeństwa, które jest zalewane tą kłamliwą propagandą, jątrzącą, głoszącą jakąś chorą wojnę płci, przedstawiającą wizję świata, w której najważniejsze jest to, żeby stosunek chromosomów X i Y był w każdym miejscu taki sam. Jest to zdrowe i normalne zniecierpliwienie społeczeństwa wobec ludzi tworzących problemy tam, gdzie ich nie ma. A skoro od tylu lat smarujecie te swoje farmazony, te dyrdymały, rezolucje, sprawozdania, apele, programy i nie odnotowujecie żadnych sensownych efektów – sama tu Pani twierdzi, że być może nawet wręcz przeciwnie – to znaczy, że robicie to źle, to chyba znaczy, że to nie działa. Jaki więc z tego wniosek dla feministek? Więcej tego samego, więcej rezolucji, kolejna debata, więcej gadania, dalsze programy, dalsze apele i tak dalej, i dalsze denerwowanie ludzi.